

Wedi ei ariannu gan
Llywodraeth y DU

Cefnogwyd gan
Supported by

Strategaeth Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol Ddraf

Gaeaf 2024

Ariennir gan Lywodraeth y DU drwy'r Gronfa Ffyniant Gyffredin, gyda chefnogaeth gan Gyngor Sir Caerfyrddin

Funded by the UK Government through the Shared Prosperity Fund, with support from Carmarthenshire County Council

Rhagair

“Rydym yn falch o gyflwyno'r Strategaeth Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol ar gyfer Sir Gaerfyrddin. Cam hanfodol tuag at feithrin dyfodol mwy gwyrdd, iach a chynaliadwy i'n cymunedau. Mae'r strategaeth yn amlinellu ein gweledigaeth ar y cyd ar gyfer creu mannau hygrych a ffyniannus lle gall pobl gysylltu â natur, tyfu eu bwyd eu hunain a chymryd rhan mewn gweithgareddau sy'n cyfrannu at eu llesiant.

Mae mannau tyfu wedi bod yn ganolog i wead llawer o gymunedau ar draws y sir. Maent nid yn unig yn darparu ffordd o dyfu cynnyrch ffres, lleol, ond hefyd yn lle ar gyfer rhyngweithio cymdeithasol, dysgu ac ymdeimlad o le. Maent yn gyfle i feithrin cyfeillgarwch a dealltwriaeth ddyfnach o'r byd naturiol o'n cwmpas. Mewn cyfnod lle mae cynaliadwyedd amgylcheddol, diogelwch bwyd ac iechyd yn bwysicach nag erioed, mae rôl mannau tyfu yn hanfodol.

Mae'r strategaeth yn nodi map ffordd clir ac ymarferol ar gyfer gwella ac ehangu mannau tyfu ledled Sir Gaerfyrddin. Ei nod yw ateb y galw cynyddol am fannau o'r fath wrth sicrhau bod mannau presennol yn gynaliadwy, yn gynhwysol ac yn cael eu rheoli gan ystyried anghenion ein cymunedau amrywiol. Rydym wedi ymrwymo i gefnogi unigolion a grwpiau sy'n dymuno cymryd rhan, p'un a ydynt yn arddwyr profiadol neu'n ddechreuwr sy'n awyddus i ddysgu.

Cyng. Aled Vaughan Owen

Aelod Cabinet dros Newid
Hinsawdd, Datgarboneiddio a
Chynaliadwyedd

Cyng. Carys Jones

Aelod Cabinet dros Faterion
Gwledig, Cydlyniant
Cymunedol a Pholisi Cynllunio

Mae'r strategaeth yn cydnabod pwysigrwydd gweithredu dan arweiniad y gymuned ac ymgysylltu â'r cyhoedd. Drwy feithrin partneriaethau gyda sefydliadau lleol, rhanddeiliaid a chyrrff cyhoeddus, ein nod yw creu dull cydweithredol o dyfu a all addasu i anghenion unigryw pob cymuned, o ganolfannau trefol i bentrefi gwledig.

Wrth i ni symud ymlaen, mae'n hanfodol ein bod yn parhau i gefnogi ac annog y mudiad tuag at gynhyrchu bwyd lleol, stiwardiaeth amgylcheddol a gwytnwch cymunedol. Bydd yr amcanion a amlinellir yn chwarae rhan bwysig wrth lunio dyfodol mwy cynaliadwy, a fydd o fudd i'r amgylchedd a phreswylwyr Sir Gaerfyrddin.

Cynnwys

Trosolwg	1
Rhan A: Cyd-destun	2
Cyflwyniad	3
Pwrrpas.....	4
Mathau o Fannau Tyfu Cymunedol.....	8
Fframwaith y Polisi	11
Rheolau Tenantiaeth Rhandiroedd.....	14
Cytundeb Rhandiroedd.....	14
Maint y Llain.....	14
Cynnyrch Llain.....	14
Rhannu a Throsglwyddo Llain.....	15
Anifeiliaid ar Randiroedd.....	15
Gweithdrefn ar gyfer Cael Rhandir.....	15
Dod â thenantiaeth i ben.....	16
Rhan B: Rheolau Tenantiaeth Rhandir.....	17
Cofrestru Safleoedd Rhandiroedd a Thyfu	18
Ardal	20
Perchenogaeth a Rheolaeth Tir.....	21
Llain	22
Cyfleusterau.....	22
Cais am Lain.....	22
Data Rhestr Aros	23
Prawf Safonau Lle Rhandiroedd	24

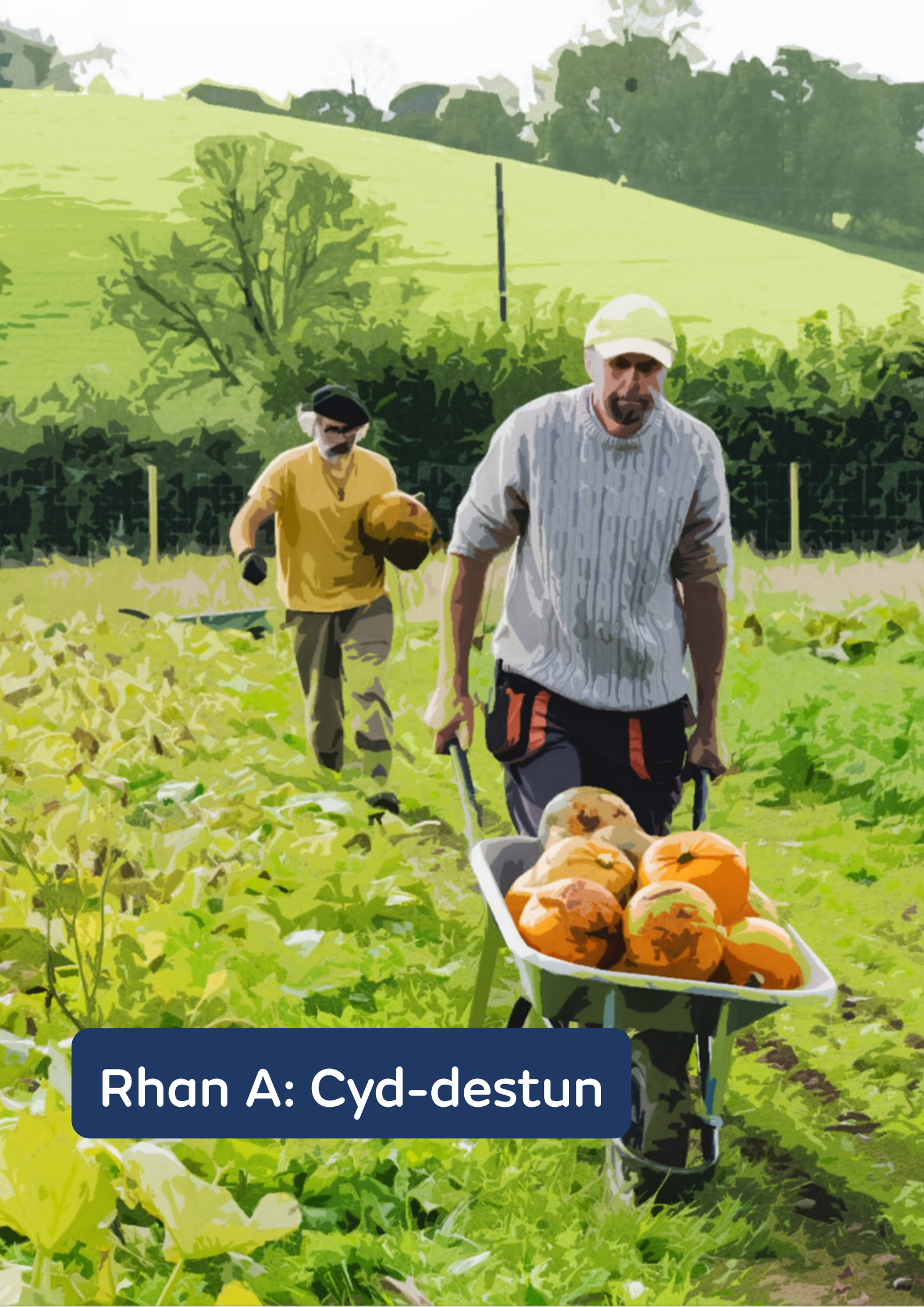
Arolwg Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol	26
Cyfranogwyr a Demograffig	27
Ward Etholiadol.....	28
Darpariaeth	30
Diddordeb.....	32
Manteision.....	39
Rhwystrau	40
Cyfleusterau	41
Sylwadau Ychwanegol.....	42
Crynodeb o ganfyddiadau	43
Rhan C: Strategaeth	44
Rhan D: Darpariaeth Amgen a Chymorth.....	51
Cyngor & Chymorth.....	52
Tabl naw: Adnoddau Cyngor a Chymor	52
Cyfleoedd Tyfu Amgen.....	53
Adnoddau Ychwanegol.....	55
Atodiadau	56
Atodiad A: Arolwg Rhandiroedd a Mannau Tyfu Cymunedol	57

Trosolwg

Cafodd y strategaeth bresennol ei chyd-ddylunio gan Gyngor Sir Gaerfyrddin mewn ymgynghoriad â'r cyhoedd a rhanddeiliaid ehangach. Mae wedi'i rhannu i'r rhannau annibynnol canlynol er hwylustod gweithredu a hefyd i hwyluso diweddariadau pan fo angen:

- ➔ [Rhan A: Mae'r cyd-destun](#) yn amlinellu pwrpas y strategaeth hon ac yn cyflwyno'r mathau o fannau tyfu cymunedol, yr ystod o fuddion a ddarperir, yn ogystal â'r fframwaith polisi sy'n ymwneud â rhandiroedd yng Nghymru.
- ➔ [Rhan B: Mae'r Arolwg Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol](#) yn ymchwilio i'r ddarpariaeth a'r galw presennol yn Sir Gaerfyrddin, yn sgil gwaith ymgysylltu â'r cyhoedd a rhanddeiliaid. Mae'r rhan hon hefyd yn darparu gwybodaeth allweddol am asedau presennol, y cyfleusterau sydd ar gael, a rhwystrau posibl i fynediad.
- ➔ [Rhan C: Strategaeth](#) yn nodi'r uchelgais hirdymor ar gyfer sicrhau bod mannau tyfu yn cael eu darparu yn Sir Gaerfyrddin yn y dyfodol, gan gydnabod y rôl sydd gan y rhain wrth hyrwyddo diogelwch bwyd, ffyrdd iach o fyw a chymunedau cynaliadwy. Mae'r rhan hon hefyd yn rhoi gwybodaeth am sut y bydd hyn yn cael ei gyflawni ac erbyn pryd.
- ➔ [Rhan D: Mae Gweithredu a Chyfarwyddyd](#) yn rhoi gwybodaeth am sut i gael rhandir neu sefydlu eich man tyfu cymunedol eich hun. Cyfeirir hefyd at adnoddau a wneir gan sefydliadau eraill.

Cafodd y broses o baratoi'r ddogfen hon ei chefnogi gan Lywodraeth y DU drwy'r Gronfa Ffyniant Gyffredin.

Rhan A: Cyd-destun

Cyflwyniad

Ers amser maith, mae Sir Gâr wedi cael ei galw'n Gardd Cymru'. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae cyfleoedd tyfu bwyd lleol wedi dod yn fwy poblogaidd. Mae corff o dystiolaeth sy'n cefnogi'r syniad y gall tyfu eich cynnyrch eich hun fod o fudd i bobl a'r blaned, boed hynny drwy wella llesiant corfforol a meddyliol neu drwy gyfyngu ar nifer y milltiroedd bwyd ar ein platiau.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gosod rhwymedigaeth glir ar gyrff cyhoeddus i hwyluso newid sy'n arwain at Gymru fwy cydnerth, cadarn ac iach. Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn cydnabod, drwy ddiogelu ein darpariaeth bresennol o randiroedd a mannau tyfu yn ogystal â chefnogi datblygiad asedau newydd, y gallwn helpu i wneud ein cymunedau'n hapusach ac yn iachach, gan greu cyflenwad bwyd mwy diogel a chynaliadwy ar gyfer Sir Gaerfyrddin hefyd.

Pwrpas

Yn y bôn, nod y strategaeth hon yw rhoi cyfle i fwy o bobl drochi eu dwylo a thyfu eu cynnyrch eu hunain. Gan ymateb hefyd i ofynion polisi lleol fel yr adolygwyd yn ddiweddarach ar dudalen 3, lluniwyd y strategaeth hon yn unol â Llywodraeth Cymru sydd, [o fewn ei chanllawiau arfer da](#), wedi nodi'r hyn a ddisgwylir gan Awdurdodau Lleol mewn perthynas â darpariaeth rhandiroedd. Drwy gymryd ymagwedd fwy cyfannol at gydnabod gwerth mathau eraill o fannau tyfu cymunedol sy'n bresennol yn Sir Gaerfyrddin, bydd y strategaeth hon yn:

- ➔ Hyrwyddo mynediad at rhandiroedd a mannau tyfu cymunedol ac yn cydnabod eu manteision
- ➔ Esbonio'r gwahanol fathau o rhandiroedd a chynlluniau tyfu eraill
- ➔ Esbonio hawliau a chyfreithiau sy'n ymwneud â rhandiroedd mewn modd syml
- ➔ Disgrifio a mapio darpariaethau presennol yn y Sir

- ➔ Cynnwys cyfeirio at fanylion cyswllt y safle a sut i ddod o hyd i reolau tenantiaeth
- ➔ Asesu'r galw am fannau tyfu cymunedol drwy ymgynghoriad cyhoeddus
- ➔ Gosod strategaeth glir ar gyfer darpariaethau diogelu ac ateb y galw sydd heb ei ddiwallu
- ➔ Llunio camau gweithredu a monitro i sicrhau bod y strategaeth yn cael ei chyflawni'n amserol
- ➔ Amlinellu proses gam wrth gam ar gyfer cael rhandir
- ➔ Cynnwys gweithdrefn glir ar gyfer cynnig tir i gymunedau sy'n dymuno sefydlu rhandiroedd a mannau tyfu cymunedol yn eu hardal leol
- ➔ Darparu dolenni i adnoddau ac arweiniad a wneir gan sefydliadau lleol a chenedlaethol

Manteision garddio

Mae manteision garddio yn eang. Yn y bôn, mae'n rhoi cyfle ar gyfer gweithgaredd corfforol, a all fod o fudd i iechyd a llesiant cyffredinol, wrth hefyd ddarparu mynediad at ffrwythau a llysiau maethlon a chreu llecyn cyhoeddus a ddefnyddir gan lawer ac y gofelir amdano. Mae rhandiroedd a gerddi cymunedol yn cael eu hystyried gan lawer fel elfennau hanfodol o fyw bywyd mwy hapus, iach a chynaliadwy, ac yng ngoleuni'r argyfyngau hinsawdd a natur, maent yn bwysicach nag erioed.

Mae'r tabl canlynol yn rhoi trosolwg o fanteision lu tyfu i unigolion a chymunedau.

Dynol	
Ffyrdd o fyw egnïol	Mae cymryd rhan mewn tyfu cynnyrch yn gofyn am dipyn o waith corfforol a all wella iechyd corfforol unigolion a hyrwyddo ffyrdd o fyw egnïol. (“My little piece of the planet”: the multiplicity of well-being benefits from allotment gardening Emerald Insight)
Cydlyniant cymunedol ac ymdeimlo o gysylltiad	Gall cymryd rhan mewn tyfu wella cydlyniant cymunedol ac ymdeimlad o gysylltiad o fewn cymunedau gan ei fod yn helpu i gysylltu pobl ag unigolion eraill o'r un meddylfryd ac yn eu hannog i gymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol. (“My little piece of the planet”: the multiplicity of well-being benefits from allotment gardening Emerald Insight)
Addysg	Gall tyfu cynnyrch mewn lleoliad cymunedol hefyd hyrwyddo addysg naill ai'n anffurfiol gan gyfranogwyr eraill neu drwy gynlluniau addysg a hyfforddiant mwy ffurfiol a drefnir gan reolwyr y safle. (“My little piece of the planet”: the multiplicity of well-being benefits from allotment gardening Emerald Insight)
Bwyta bwyd iachus	Gall rhandiroedd gynhyrchu amrywiaeth o gynnyrch iach a ffres i unigolion a'r gymuned leol sydd yn aml wedi'u tyfu gan ddefnyddio llai o gemegau ac sydd â gwerth maeth uwch. (Benefits of allotment gardening – The National Allotment Society – National Society of Allotment and Leisure Gardeners Ltd (nsalg.org.uk))
Llesiant meddyliol	Mae amrywiaeth o dystiolaeth yn cefnogi'r syniad bod mynediad at natur a threulio amser yn yr awyr agored yn effeithio'n gadarnhaol ar lesiant meddyliol, gall leihau straen, unigrwydd a gwella hyder. (Improving access to greenspace: 2020 review (publishing.service.gov.uk))
Iechyd Corfforol	Mae'n hysbys bod mynediad at natur a garddio yn gwella rhai cyflyrau iechyd corfforol fel materion anadlol yn ogystal â chyfradd marwolaethau. Canfu astudiaeth yn yr Iseldiroedd y gall 10% mwy o gysylltiad â mannau gwyrdd arwain at welliannau iechyd sy'n debyg i fod bum mlynedd yn iau. Nearby green space and human health: Evaluating accessibility metrics - ScienceDirect
Amgylcheddol	
Bioamrywiaeth a Chynefin	Gall safleoedd a reolir yn effeithiol hyrwyddo bioamrywiaeth a chynnig cynefin i nifer o rywogaethau. Maent hefyd fel arfer wedi lleihau (ac mewn rhai achosion sero) defnydd o chwynladdwyr a phlaleiddiaid sy'n cynnal bioamrywiaeth (Wildlife and allotments – The National Allotment Society – National Society of Allotment and Leisure Gardeners Ltd (nsalg.org.uk))
Allyriadau Carbon a Milltiroedd Bwyd	Mae unigolion sy'n tyfu eu bwyd eu hunain yn lleihau milltiroedd bwyd yn sylweddol sy'n lleihau'r allyriadau carbon o gynhyrchu a chludo bwyd. (growing-community-second--8f5.pdf (local.gov.uk))

Economaidd	
Helpu gyda chostau byw	Er ei bod yn bwysig cydnabod y costau cysylltiedig, gall tyfu eich bwyd eich hun helpu i leihau eich bil bwyd wythnosol trwy ategu eich anghenion ffrwythau a llysiau.
Economi Leol	Mae cynnyrch y gellir ei olrhain yn lleol yn aml yn cael ei werthu mewn marchnadoedd lleol ac mewn siopau bach annibynnol a all gefnogi'r economi leol.

Tabl 1- Manteision Tyf

Mathau o Fannau Tyfu Cymunedol

P'un a oes gennych ddigon o amser neu os ydych am gymryd rhan yn achlysurol yn unig, mae llawer o wahanol opsiynau i bobl gymryd rhan mewn tyfu yn eu cymuned. Mae'r mathau mwyaf poblogaidd o fannau tyfu cymunedol yn cael eu trafod yn fyr isod:

Rhandiroedd

Mae sawl math o randiroedd y rhoddir lefelau gwahanol o ddiogelwch cyfreithiol iddynt. Mae gan y rhan fwyaf restrau aros ac maent yn codi ffi flynyddol, sy'n dibynnu ar faint yr ardal dyfu yr hoffech ei chael a'r cyfleusterau sydd ar gael.

Rhandiroedd Statudol

Mae'r rhain yn safleoedd sydd wedi cael eu caffael gan awdurdod lleol at y prif ddiben o'u defnyddio fel rhandiroedd. Maent yn cael eu cwmpasu a'u diffinio yn y gyfraith ar randiroedd, ac ni ellir eu gwerthu heb ganiatâd Gweinidogion Cymru y mae'n rhaid iddynt fod yn fodlon y bydd darpariaeth briodol yn cael ei gwneud ar gyfer deiliaid rhandiroedd sydd wedi'u dadleoli. Os bydd y cyfrifoldeb am reoli'r safle wedi cael ei drosglwyddo neu os bydd y safle wedi'i osod ar brydles, nid yw'r statws statudol hwnnw'n newid.

Rhandiroedd Dros Dro

Gall tir sy'n cael ei ddal gan awdurdod lleol at ddiben arall gael ei ddefnyddio fel rhandir dros dro. Ar wahân i reoliadau cynllunio, nid yw'r math hwn o randiroedd yn cael eu diogelu gan y gyfraith ar randiroedd.

Safleoedd rhandiroedd sy'n eiddo i'r gymuned

Mae rhandiroedd ar dir sy'n eiddo i'r gymuned neu dir preifat yn debyg i randiroedd dros dro gan nad ydynt yn cael eu diogelu gan y gyfraith ar randiroedd.

Gerddi Cymunedol

Mae'r rhain yn fannau a rennir lle mae pobl yn dod at ei gilydd i dyfu ffrwythau, llysiau, blodau a pherlysiau. Mae'r gerddi hyn fel arfer yn cael eu cynnal gan grŵp o wirfoddolwyr sy'n cydweithio i drin y tir ond sydd hefyd yn creu ymdeimlad o gymuned. Mae'r rhain i'w gweld mewn ardaloedd trefol, maestrefol a gwledig ac maent yn adnoddau gwerthfawr ar gyfer hyrwyddo arferion cynaliadwy, darparu mynediad at gynnyrch ffres, a meithrin cysylltiadau cymdeithasol.

Cynlluniau Bwyd Bendigedig

Mae llawer o drefi yng Nghymru yn cymryd rhan yn y mudiad Bwyd Bendigedig. Mae'r mentrau cymunedol hyn yn canolbwyntio ar dyfu bwyd mewn mannau cyhoeddus i bawb eu rhannu. Boed yn plannu ffrwythau, llysiau neu berlysiau

mewn gwahanol fannau cyhoeddus fel parciau, ysgolion a thir nad yw'n cael ei ddefnyddio, nod y fenter yw hyrwyddo cynhyrchu bwyd yn lleol, annog ymgysylltu cymunedol, a chynyddu mynediad at gynnyrch ffres. Mae'r prosiectau hyn yn aml yn dibynnu ar wirfoddolwyr.

Perllannau Cymunedol

Mae'r rhain yn fannau a rennir lle mae coed ffrwythau yn cael eu tyfu a'u cynnal gan grŵp o wirfoddolwyr neu aelodau o'r gymuned. Mae'r perllannau hyn yn darparu cyfleoedd i bobl ddod at ei gilydd, dysgu am dyfu coed ffrwythau, a mwynhau'r cynhaeaf. Gall perllannau cymunedol helpu i gynyddu mynediad at ffrwythau ffres, wedi'u tyfu'n lleol, hyrwyddo bioamrywiaeth trwy ddarparu cynefin i fywyd gwylt, a chyfrannu at ymdeimlad o berchnogaeth a balchder cymunedol.

Amaethyddiaeth â Chefnogaeth y Gymuned

Menter gymdeithasol yw hon, sy'n seiliedig ar bartneriaeth weithgar, uniongyrchol rhwng ffermwyr (neu brosiect tyfu) a'r gymuned leol. Trwy dalu ffi ymlaen llaw, mae'r model hwn yn helpu i gefnogi ffermwyr lleol trwy roi sefydlogrwydd ariannol iddynt ac yn galluogi defnyddwyr i gael mynediad uniongyrchol at gynnyrch ffres a thymhorol. Mae ganddynt y gallu i hyrwyddo cysylltiad agosach rhwng defnyddwyr a'r bwyd y maent yn ei fwyta, annog arferion ffermio cynaliadwy, a lleihau effaith amgylcheddol cludo bwyd.

Garddio yn y cyfamser

Mae garddio yn y cyfamser yn cyfeirio at y defnydd dros dro o dir gwag ar gyfer prosiectau gwyrdd nes bod angen y tir eto at ei ddiben gwreiddiol. Mae'r arfer hwn yn caniatáu i gymunedau drawsnewid ardaloedd sydd wedi'u hesgeuluso yn fannau gwyrdd bywiog ar gyfer tyfu bwyd, blodau, neu greu gerddi cymunedol, gan liniaru effaith mannau nad ydynt yn cael eu defnyddio'n llawn na'u caru.

Cynlluniau rhannu gerddi

Nod y cynlluniau hyn yw cysylltu pobl sydd â gardd, ond efallai nad oes ganddynt yr amser na'r gallu i'w chynnal, â'r rhai sy'n chwilio am le i dyfu eu ffrwythau, llysiau neu flodau eu hunain. Gall perchnogion gardd gynnig eu gardd nad yw'n cael ei defnyddio i unigolion neu grwpiau sydd â diddordeb mewn garddio. Mae'r trefniant hwn yn golygu bod modd rhannu defnydd tir, mae'n hyrwyddo cysylltiadau cymunedol, ac yn annog amaethyddiaeth drefol gynaliadwy.

Fframwaith y Polisi

Yng Nghymru, mae darnau allweddol o ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â darparu rhandiroedd yn cynnwys:

Mae **Deddf Tyddynnod a Rhandiroedd 1908** yn gosod dyletswydd statudol ar awdurdodau lleol i ddarparu rhandiroedd pe bai 6 neu fwy o bobl yn gofyn amdanynt.

Mae **Deddf Rhandiroedd 1922** yn nodi'r cyfnod rhybudd y mae'n rhaid ei roi i adael y llain; yr hyn y gellir ei dyfu ar y llain a'r cyfyngiadau ar gadw anifeiliaid ar y llain; maint llain unigol; yr hyn y gellir ei wneud â'r cynnyrch a dyfir ar y llain; a chyfyngiadau ar rannu a throsglwyddo'r llain.

Mae **Deddf Rhandiroedd 1925** yn ei gwneud yn ofynnol i rhandiroedd gael eu hystyried ym mhob cynllun cynllunio tref, ac na ellid gwaredu tir sydd wedi'i gaffael neu ei brynu ar gyfer rhandiroedd heb ganiatâd gan weinidogion.

Mae **Deddf Rhandiroedd 1950** yn ailddatgan y gofyniad y dylai awdurdodau lleol ddarparu rhandir mewn ardaloedd trefol; yn gwneud darpariaeth ar gyfer cadw cwningod ac ieir ar safleoedd rhandiroedd; yn sicrhau y bydd y rhent a godir am lain rhandir yn cael ei osod am y rhent ag y gellir disgwyl yn rhesymol i denant ei thalu am y tir.

Mae **Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygiad Cyffredinol a Ganiateir) (Diwygio) (Rhif 3) (Cymru) 2020** yn darparu hawliau datblygu a ganiateir ar gyfer gwaith datblygu sy'n cynnwys codi, estyn, addasu neu ddisodli siediau storio a thai gwydr mewn mannau tyfu cymunedol.

Er na chafodd yr un o'r Deddfau hyn eu diddymu yn gyfan gwbl, mae rhai adrannau naill ai wedi cael eu golygu neu eu disodli gan Ddeddfau mwy diweddar.

Yn ogystal â'r uchod, mae'r tabl canlynol yn rhoi trosolwg o bolisiâu a strategaethau allweddol sy'n berthnasol i ddarparu rhandiroedd a mannau tyfu cymunedol.

Lleol	
Datganiad Gweledigaeth y Cabinet 2022-2027	Mae datganiad gweledigaeth y Cabinet yn cynnwys mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd, cryfhau'r economi a chynyddu ffyniant, a buddsoddi mewn tai, addysg, diwylliant, seilwaith, a'r amgylchedd i wneud gwahaniaeth gwirioneddol i fywydau pobl. Mae hyrwyddo bwyta cynnyrch mwy cynaliadwy gydag ôl troed carbon is trwy randiroedd yn cyd-fynd â'r weledigaeth i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a chyflawni Sero Net.
Strategaeth Gorfforaethol Sir Gaerfyrddin 2022-2027	Mae'r Strategaeth Gorfforaethol yn cynnwys nifer o egwyddorion sy'n ymwneud â mynediad at natur a hyrwyddo ffyrdd iach o fyw. Canlyniad Amcan 2, galluogi preswylwyr i fyw a heneiddio'n dda, yw ' <i>gwasanaethau hygyrch, cynhwysol a chynaliadwy sy'n hyrwyddo a hwyluso dysgu, diwylliant, treftadaeth, gwybodaeth, llesiant a hamdden</i> .' Mae mynediad i le rhandir yn cefnogi'r canlyniad hwn yn uniongyrchol trwy greu cyfleoedd dysgu a hamdden sy'n cefnogi llesiant a diwylliant. Mae gan Amcan 3 hefyd gysylltiad agos addas â darpariaeth rhandiroedd drwy'r canlyniad ' <i>mae pobl yn teimlo eu bod wedi'u grymuso i fyw bywydau egniol ac iach trwy fynediad at wasanaethau a darpariaeth sy'n addas i'r diben</i> '. Profwyd bod darparu rhandiroedd yn hyrwyddo ffyrdd iach o fyw.
Cynllun Llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gaerfyrddin 2023-28	Cynllun 2023-28 yw'r ail asesiad a gynhyrchir gan y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn Sir Gaerfyrddin. Mae'n cynnwys dau amcan y gellir eu cefnogi gan ddarpariaeth rhandiroedd: <i>Arferion Iach a Chysylltiadau Cryf</i> . Mae rhandiroedd yn darparu cyfleoedd i unigolion ddod yn fwy cysylltiedig â'u cymuned leol, gan leihau unigedd a hyrwyddo ffyrdd mwy iach o fyw trwy gynhyrchu cynnyrch ffres.
Cynllun Datblygu Lleol Sir Gaerfyrddin	Ceir thema gyffredinol yn y cynllun datblygu hwn sef creu lleoedd, a ategir gan bolisiau penodol sy'n amlinellu sut y mae'n rhaid i ddatblygiadau newydd ystyried materion megis darpariaeth mannau agored cyhoeddus, dylunio cynaliadwy, teithio llesol, seilwaith gwyrdd, trafnidiaeth gyhoeddus, ac ansawdd aer. Fel mannau agored cyhoeddus, mae gwarchod mannau tyfu cymunedol rhag dosbarthiadau defnydd neu ddatblygiad amgen yn dod o dan REC1 Diogelu Mannau Agored o fewn Cynllun Datblygu Lleol 2006–2021. (fel arall, PSD7: Diogelu Mannau Agored yn amodol ar fabwysiadu'r CDLI diwygiedig)
Strategaeth Seilwaith Gwyrdd a Glas (datblygol)	Mae mannau tyfu yn Asedau Seilwaith Gwyrdd a Glas hanfodol. Gall integreiddio ag asedau eraill o fewn y rhwydwaith Seilwaith Gwyrdd a Glas helpu i ddarparu buddion amlswyddogaethol a sicrhau bod nwyddau cyhoeddus yn cael eu darparu ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.
Blaengynllun Deddf yr Amgylchedd (Cymru) Cyngor Sir Caerfyrddin 2023-25	Yn unol â'n Dyletswydd Adran 6 i wella bioamrywiaeth a chydnerthedd ecosystemau, gall mannau tyfu ddarparu cynefinoedd pwysig a all gefnogi natur ac amcanion yn ein blaengynllun lleol.

Cenedlaethol	
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015)	Mae'r Ddeddf hon yn sefydlu rhwymedigaeth ar awdurdodau lleol i hyrwyddo cymunedau cydnerth, diogel ac iach. Mae cynyddu a rheoli mannau tyfu yn cyd-fynd â chyfrifoldebau'r awdurdod lleol drwy sicrhau'r cyflenwad bwyd lleol, hyrwyddo cymunedau iachach, sicrhau cynhyrchiant bwyd cynaliadwy, a gwella bioamrywiaeth.
Deddf Cynllunio (Cymru) 2016)	Mae'r Ddeddf hon yn darparu fframwaith i reoli defnydd tir yn gynaliadwy i gyfrannu at wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru yn unol â nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
Cynllun Gweithredu Tyfu Bwyd yn y Gymuned (2010)	Nod y cynllun gweithredu hwn yw hyrwyddo ac annog tyfu bwyd yn y gymuned ledled Cymru i weithio tuag at ddiogelwch bwyd trwy gynnyrch lleol, cysylltu pobl â'r gadwyn fwyd, gwella iechyd a llesiant, darparu arfer gorau ar gyfer cymunedau'r dyfodol, a chynyddu diddordeb mewn tyfu bwyd.
Cynllun Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned (2009)	Mae'r strategaeth, a sefydlwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Cymru (2006) yn rhoi cyfrifoldeb ar Lywodraeth Cymru i hyrwyddo datblygu cynaliadwy. Mae'r strategaeth yn tynnu sylw at bwysigrwydd gwella cynaliadwyedd yn y meysydd canlynol: cymdeithas, economi, defnyddio adnoddau a'r amgylchedd a gwella llesiant Cymru. Mae rhandiroedd a darpariaethau tyfu yn cefnogi cymdeithas gynaliadwy, yn lleihau allyriadau carbon a llesiant.
Canllawiau ar gyfer Awdurdodau Lleol, Cynghorau Tref a Chymuned (2021)	Ail argraffiad o ganllawiau a gyflwynwyd yn wreiddiol yn 2015. Er nad oes unrhyw ddeddfwriaeth yn rhoi terfynau amser ar gyfer ateb y galw am rhandiroedd heb ei ddiwallu, o fewn y ddogfen hon mae Llywodraeth Cymru yn nodi'r hyn a ddisgwylir gan Awdurdodau Lleol gan gynnwys bod yn rhaid gwneud rhywfaint o gynnydd o fewn blwyddyn i nodi unrhyw angen heb ei ddiwallu.

Tabl 2 - Polisiâu a strategaethau allweddol sy'n berthnasol i ddarparu rhandiroedd a mannau tyfu cymunedo

Rheolau Tenantiaeth Rhandiroedd

Mae'r adran ganlynol yn amlinellu'r fframwaith cyfreithiol sy'n ymwneud â chytundebau tenantiaeth ar gyfer rhandiroedd statudol. Sylwch fod gan rhandiroedd yn Sir Gaerfyrddin eu rheolau tenantiaeth eu hunain yn unol â'u sefydliad rheoli. Dylai unrhyw barti sydd â diddordeb gysylltu â safle'r rhandiroedd yn uniongyrchol i drafod eu rheolau a'u cytundebau tenantiaeth.

Cytundeb Rhandiroedd

Defnyddir cytundeb tenantiaeth rhandiroedd pan fydd unigolyn yn rhentu llain sy'n cael ei llywodraethu gan Ddeddf Rhandiroedd 1922.

'Mae Deddf Rhandiroedd 1922 yn cynnwys y cyfyngiadau canlynol:

1. y cyfnod rhybudd y mae'n rhaid ei roi i adael y llain
2. yr hyn y gellir ei dyfu ar y llain a'r cyfyngiadau ar gadw anifeiliaid ar y llain

3. maint llain unigol

4. yr hyn y gellir ei wneud â'r cynnyrch a dyfir ar y llain

5. cyfyngiadau ar rannu a throsglwyddo'r llain.'

Maint y Llain

Efallai y bydd gan safleoedd rai cyfyngiadau ynghylch nifer y lleiniau y gall tenant eu rhentu, ond nid oes cyfyngiad cyfreithiol. Dylai lleiniau fod yn $\frac{1}{4}$ erw (yn unol â Deddf 1992), ond yn aml ffefrir lleiniau llai gan eu bod yn haws i'w rheoli ac yn llai dwys o ran amser.

Cynnyrch Llain

Yn ôl Deddf 1922, mae'n rhaid tyfu'r cynnyrch yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddefnydd y tenant a'i deulu. Efallai y bydd diffyg penodoldeb yn rhoi rhyddid i denantiaid werthu rhywfaint o gynnyrch dros ben ond gall fod cyfyngiadau o fewn y cytundeb tenantiaeth.

Rhannu a Throsglwyddo Llain

Bydd gan bob safle rhandiroedd ei reolau ei hun ynghylch is-osod, rhannu llain a chymryd llain drosodd, y peth gorau yw gwirio'n uniongyrchol gyda'r sefydliad rheoli a chael caniatâd i osgoi'r risg o dorri'r cytundeb tenantiaeth.

Anifeiliaid ar Randiroedd

Nid oes darpariaeth gyfreithiol ar gyfer cadw anifeiliaid ar safleoedd rhandiroedd, ac eithrio cwningod ac ieir yn Neddf Rhandiroedd 1950. Fodd bynnag, mae'n debygol y bydd gan bob safle reolau ychydig yn wahanol yn unol â'u cytundeb tenantiaeth.

Gweithdrefn ar gyfer Cael Rhandir

Nid oes gweithdrefn gyfreithiol ar gyfer cael rhandir, felly mae gan bob safle ddull gwahanol o gofnodi darpar ddeiliaid lleiniau. Mae'r rhandiroedd yn Sir Gaerfyrddin wedi nodi eu bod naill ai'n dymuno i ddarpar ddeiliaid lleiniau gysylltu â nhw'n uniongyrchol neu drwy ffurflen gais. I gael manylion penodol am ddewisiadau pob safle, gweler [Rhan D](#).

Os oes llain ar gael, bydd y sefydliad rheoli perthnasol yn llunio cytundeb tenantiaeth ar gyfer y llain/lleiniau sy'n amlinellu telerau'r cytundeb gan gynnwys côd ymddygiad, ffioedd a dyddiad cychwyn.

Os nad oes llain briodol ar gael, bydd y sefydliad rheoli yn cynnig cofnodi dewisiadau'r unigolyn a'u hychwanegu at eu rhestr aros nes bod safle priodol ar gael. Os nad yw hyn yn addas, efallai y bydd y sefydliad yn annog yr unigolyn i gysylltu â safleoedd rhandiroedd lleol eraill.

Dod â thenantiaeth i ben

Os yw'r sefydliad rheoli yn dymuno dod â thenantiaeth rhandir i ben, mae'n rhaid i'r sefydliad roi o leiaf 12 mis o rybudd ysgrifenedig i'r tenant, sy'n dod i ben ar neu cyn 6 Ebrill, neu ar neu ar ôl 29 Medi. Fodd bynnag, gellir defnyddio rhybudd i ymadael ar unrhyw adeg os yw tenant yn torri telerau'r cytundeb tenantiaeth neu os na fydd yn talu rhent am 40 diwrnod.

Nid oes gofyniad cyfreithiol i denantiaid roi cyfnod penodol o rybudd; fodd bynnag, gall eu cytundeb tenantiaeth gynnwys amod ar y cyfnod rhybudd sy'n ofynnol yn benodol i'r safle rhandiroedd.

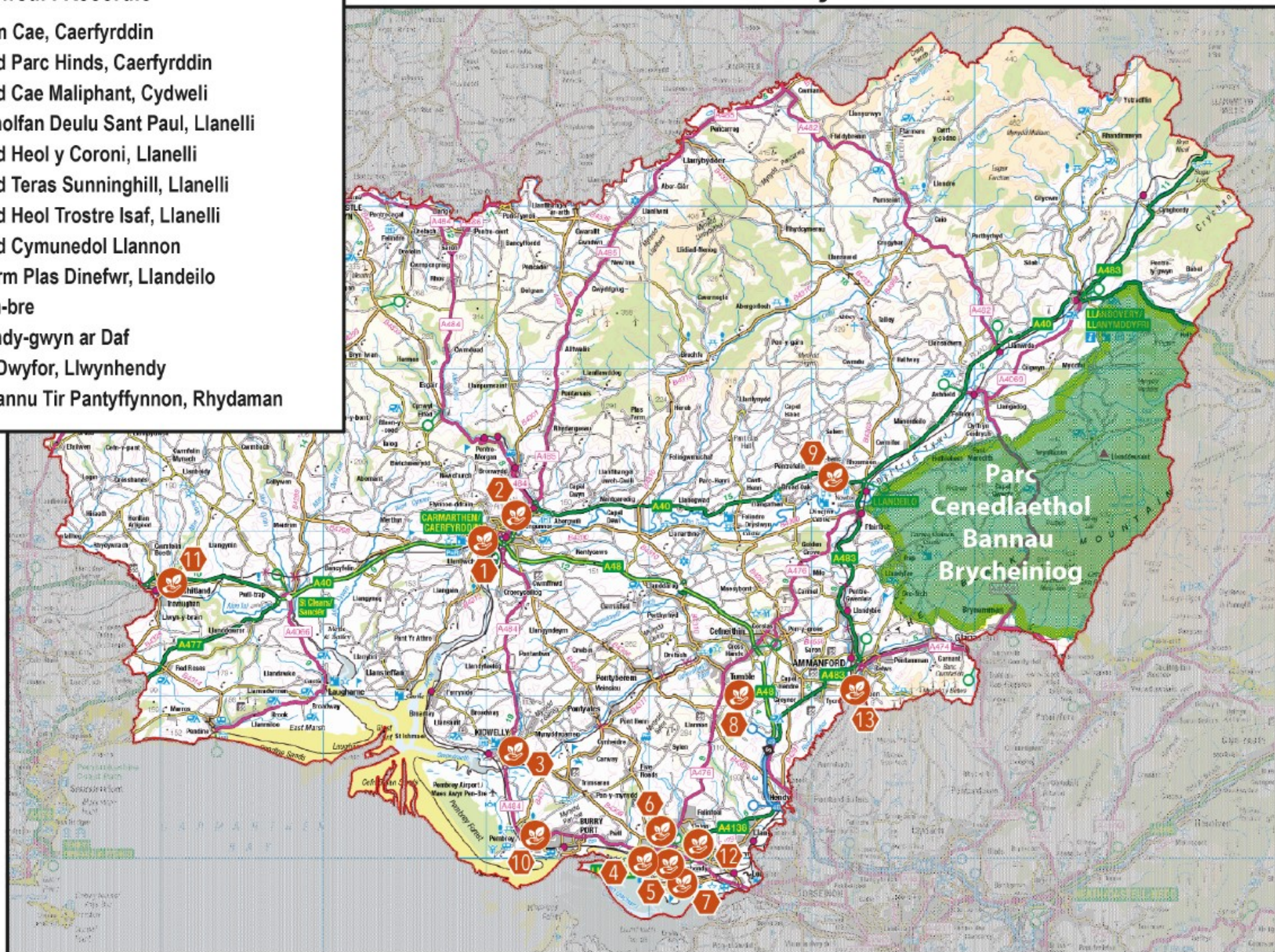
Rhan B: Rheolau Tenantiaeth Rhandir

Cofrestru Safleoedd Rhandiroedd a Thyfu

Cynhaliwyd yr archwiliad diweddaraf o safleoedd tyfu yn Sir Gaerfyrddin ym mis Mawrth 2024. Fe'i cynhaliwyd ar y cyd â rhandiroedd cofrestredig a mannau tyfu ynghyd â rhanddeiliaid perthnasol gan gynnwys Partneriaeth Bwyd Sir Gaerfyrddin a Bwyd Bendigedig. Nododd yr archwiliad 13 safle ledled y sir. Diffinnir rhai safleoedd fel rhandiroedd ac mae eraill yn cael eu diffinio fel mannau tyfu cymunedol neu fannau rhannu tir sy'n gosod lleiniau/gwelyau blodau uwch.

-

Cofrestrfa Rhandiroedd Sir Gaerfyrddin

Ardal

Mae'r safleoedd a gofnodwyd yn cwmpasu ardal o 9.19 Ha. Mae'r tabl canlynol yn rhoi dadansoddiad o helaethder pob safle:

Safle	Arwynebedd (Ha)
Cae Maliphant, Cydweli	0.38
Rhandiroedd Heol y Coroni, Llanelli	0.41
Rhandiroedd Fferm Plas Dinefwr, Llandeilo	1.23
Lle Tyfu Dwyfor, Llwynhendy	0.24
Rhandiroedd Pum Cae, Caerfyrddin	3.02
Rhandiroedd Cymunedol Llan-non	0.59
Rhandiroedd Heol Trostre Isaf, Llanelli	0.16
Prosiect Rhannu Tir Pantyffynnon, Rhydaman	0.53
Rhandiroedd Parc Hinds, Caerfyrddin	0.63
Gerddi Cymunedol Pen-bre	0.53
Rhandir Sant Paul, Llanelli	0.71
Rhandiroedd Teras Sunninghill, Llanelli	0.56
Rhandir Hendy-gwyn ar Daf	0.21
Cyfanswm	9.19

Tabl 1 Arwynebedd Safleoedd Tyfu a Gofnodwyd, Sir Gaerfyrddin

Perchenogaeth a Rheolaeth Tir

Mae nifer o bartïon yn berchen ar y safleoedd ac yn eu rheoli, gan gynnwys Cyngorau Tref a Chymuned, partïon preifat, sefydliadau'r trydydd sector a grwpiau cymunedol. Mae'r tabl canlynol yn rhoi dadansoddiad o'r sefydliad sy'n eu rheoli a thirfeddiannwr pob safle.

Safle	Tirfeddiannwr	Rheolwyr
Cae Maliphan, Cydweli	Cyngor Tref Cydweli	Cymdeithas Rhandiroedd Cydweli
Rhandiroedd Heol y Coroni, Llanelli	Cyngor Sir Caerfyrddin	Cyngor Tref Llanelli
Rhandiroedd Fferm Plas Dinefwr, Llandeilo	Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol	Cymdeithas y Dalar
Lle Tyfu Dwyfor, Llwynhendy	Cyngor Sir Caerfyrddin	Cyngor Gwledig Llanelli
Rhandiroedd Pum Cae, Caerfyrddin	Cyngor Sir Caerfyrddin	Cymdeithas Rhandir Pum Cae ar ran Cyngor Tref Caerfyrddin
Rhandiroedd Cymunedol Llan-non, Llan-non	Cyngor Sir Caerfyrddin	Grŵp Rhandir Cymunedol Llan-non
Rhandiroedd Heol Trostre Isaf, Llanelli	Cyngor Tref Llanelli	Cyngor Tref Llanelli
Prosiect Rhannu Tir Pantyffynnon, Rhydaman	Dim gwybodaeth ar gael	Cymunedau yn Gyntaf Pantyffynnon
Rhandiroedd Parc Hinds, Caerfyrddin	Cyngor Sir Caerfyrddin	Cymdeithas Rhandiroedd Parc Hinds ar ran Cyngor Tref Caerfyrddin
Gerddi Cymunedol Pen-bre, Pen-bre	Cyngor Sir Caerfyrddin	Cymdeithas Tyfu Cymunedol Pen-bre ar ran y Cyngor Tref
Rhandir Sant Paul, Llanelli	Preifat - Rees Richards a Phartneriaid, Abertawe	Cymdeithas Rhandir Sant Paul
Rhandiroedd Teras Sunninghill, Llanelli	Cyngor Sir Caerfyrddin	Cyngor Tref Llanelli
Rhandir Hendy-gwyn ar Daf, Hendy-gwyn ar Daf	Preifat - S W a S M Allen	Fferm Pen-y-coed

Tabl 2 Perchenogaeth a Rheolaeth Tir Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol

Llain

Mae rhai o'r safleoedd yn rhentu amrywiaeth o hanner lleiniau a lleiniau llawn yn ogystal â gwelyau blodau uwch a lle i bolidwnnel. Mae llawer o safleoedd wedi nodi bod rhentu hanner llain yn fwy dymunol gan ei bod yn haws ei rheoli, yn enwedig i'r rheiny y mae tyfu'n rhywbeth newydd iddynt. Ar draws y safleoedd, mae cyfanswm o 317 o leiniau ar gael i'w rhentu.

Cyfleusterau

Mae'r cyfleusterau sydd ar gael ym mhob safle yn amrywio, ond mae gan y rhan fwyaf ffynhonnell ddŵr, naill ai trwy brif gyflenwad neu gasgenni dŵr glaw. Mae rhai hefyd yn cynnig toiledau compost, parcio, ffyrdd mynediad, a pholidwnneli.

Cais am Lain

O ran y safleoedd a ymatebodd i'r archwiliad, 2 o blith 13 yn unig sydd â ffurflen gais i ddarpar ymgeiswyr. Mae'r safleoedd eraill yn dibynnu ar bobl yn cysylltu'n uniongyrchol â'r tîm rheoli i drafod lleiniau gwag ac i fynegi diddordeb. Gellir cael rhagor o wybodaeth am y safleoedd a gofrestrwyd, manylion cyswllt a'r modd o wneud cais [yma](#).

Data Rhestr Aros

Dengys data a gasglwyd ym mis Mawrth 2024 fod 99 o unigolion yn aros am leiniau ar draws 13 o safleoedd a gofnodwyd. Mae hyn yn gynnydd o 28.5% o gymharu â'r ffigurau a gofnodwyd ym mis Tachwedd. Y gred yw y bydd y ffigwr yn debygol o fod yn uwch, gan fod tri safle heb ddarparu ffigurau rhestr aros. Er hynny, gan fod nifer o safleoedd rhandir yn cael eu rheoli gan ystod o sefydliadau gwahanol yn yr un cyffiniau, efallai fod rhywfaint o ddyblygu unigolion sydd ar y rhestr aros ar gyfer mwy nag un safle.

Mae'r tabl canlynol yn rhoi dadansoddiad o'r ffigurau rhestr aros a ddarparwyd gan bob safle:

Safle	Ffigurau rhestr aros blaenorol (Tachwedd 2023)	Ffigurau rhestr aros presennol (2024)
Cae Maliphant, Cydweli	16	13
Rhandiroedd Heol y Coroni, Llanelli	40 ar draws Safleoedd Cyngor Tref Llanelli	37 ar draws Safleoedd Cyngor Tref Llanelli
Rhandir Fferm Plas Dinefwr, Llandeilo	Dim data	1
Lle Tyfu Dwyfor, Llwynhendy	1	0
Rhandiroedd Pum Cae, Caerfyrddin	Dim data	20
Rhandiroedd Llan-non, Llan-non	4	3
Heol Trostre Isaf, Llanelli	40 ar draws Safleoedd Cyngor Tref Llanelli	37 ar draws Safleoedd Cyngor Tref Llanelli
Prosiect Rhannu Tir Pantyffynnon , Rhydaman	Dim data	Dim data
Rhandiroedd Parc Hinds, Caerfyrddin	16	23
Rhandir Pen-bre, Pen-bre	Dim data	Dim data
Rhandir Sant Paul, Llanelli	Dim data	Dim data
Rhandir Teras Sunninghill, Llanelli	40 ar draws Safleoedd Cyngor Tref Llanelli	37 ar draws Safleoedd Cyngor Tref Llanelli
Rhandir Hendy-gwyn ar Daf, Hendy-gwyn ar Daf	Dim data	2
Cyfanswm	77	99

Tabl 5 Ffigurau Rhestr Aros am Safle

Prawf Safonau Lle Rhandiroedd

Ceir tystiolaeth bellach o ddiffyg lle i randiroedd trwy asesiad o ddarpariaeth rhandiroedd fesul Ward Etholiadol. Mae'r safon meincnod yn seiliedig ar 0.2 Ha o le rhandiroedd fesul 1,000 o bobl, sef yr hyn a argymhellir gan y Gymdeithas Rhandiroedd Genedlaethol.

Mae'r asesiad yn nodi mai 2 ward etholiadol o blith 51 yn unig sydd â darpariaeth addas o ran rhandiroedd (Gogledd a De Tref Caerfyrddin, a Llandeilo). Yn seiliedig ar y safon meincod, mae diffyg o 28.4 Ha (neu 70 erw) ar draws y sir.

Mae'r tabl isod yn rhoi asesiad llawn o'r data:

Wardiau (2022)	Etholiadol	Gofyniad (Ha)	Safonol	Darpariaeth Bresennol (Ha)	Digonolrwydd (Ha)	(+/-)
Abergwili		0.47		0	-0.47	
Rhydaman		1.09		0.53	-0.56	
Y Betws		0.48		0	-0.48	
Bigyn		1.32		0.41	-0.91	
Porth Tywyn		0.81		0	-0.81	
Bynea		0.9		0	-0.9	
Gogledd a De Tref Caerfyrddin		1.82		3.64	1.82	
Gorllewin Caerfyrddin	Tref	1.1		0	-1.1	
Cenarth a Llangeler		1.11		0	-1.11	
Cil-y-cwm		0.51		0	-0.51	
Cwarter Bach*		0.57		0	-0.57	
Cynwyl Elfed		0.45		0	-0.45	
Dafen a Felinfoel		1.04		0	-1.04	
Elli		0.4		0	-0.4	
Y Garnant*		0.41		0	-0.41	
Glanaman*		0.5		0	-0.5	
Glan-y-môr		1.28		0.16	-1.12	
Glyn (Sir Gaerfyrddin)		0.43		0	-0.43	
Gors-las		1.02		0	-1.02	
Hendy		0.64		0	-0.64	
Hengoed (Sir Gaerfyrddin)		0.86		0	-0.86	
Cydweli a Llanismel		1.01		0.38	-0.64	

Lacharn*	0.52	0	-0.52
Llanboidy*	0.42	0	-0.42
Llanddarog	0.41	0	-0.41
Llandeilo*	0.59	1.23	0.64
Llanymddyfri*	0.52	0	-0.52
Llandybie*	0.88	0	-0.88
Llanegwad	0.49	0	-0.49
Llanfihangel Aberbythych	0.35	0	-0.35
Llanfihangel-ar-arth	0.56	0	-0.56
Llangadog*	0.39	0	-0.39
Llangennech	1.09	0	-1.09
Llangynnwr	0.53	0	-0.53
Llangyndeyrn	1.05	0	-1.05
Llan-non	1.07	0.59	-0.48
Llanybydder	0.56	0	-0.56
Lliedi	1.07	0.56	-0.5
Llwynhendy	0.88	0.24	-0.63
Maenordeilo a Salem	0.53	0	-0.53
Pen-bre	0.84	0.53	-0.31
Pen-y-groes	0.61	0	-0.61
Pontyberem	0.57	0	-0.57
Saron	0.85	0	-0.85
Sanclêr a Llansteffan	1.04	0	-1.04
Cwm Lliedi	0.49	0	-0.49
Tre-lech	0.55	0	-0.55
Trimsaran	0.5	0	-0.5
Tŷ-croes	0.54	0	-0.54
Tyisha	1.01	0.71	-0.3
Hendy-gwyn ar Daf	0.48	0.21	-0.26
Cyfanswm	37.61	9.19	-28.4

Tabl 6 Prawf Safonau Lle Rhandiroedd

Arolwg Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol

Ym mis Gorffennaf/Awst 2024, cynhaliodd Tîm Gwyrddu Sir Gâr Arolwg Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol ledled y sir a ariannwyd gan y Gronfa Ffyniant Gyffredin.

Crëwyd yr arolwg ar y cyd â nifer o randdeiliaid a gyfrannodd at gwestiynau a strwythur yr arolwg. Cynhaliwyd yr arolwg ar-lein ac roedd ar gael i'w gwblhau am gyfanswm o 29 diwrnod (5 Gorffennaf – 2 Awst 2024). Rhoddwyd cyfle i holl drigolion y sir lenwi'r arolwg yn y Gymraeg neu'r Saesneg.

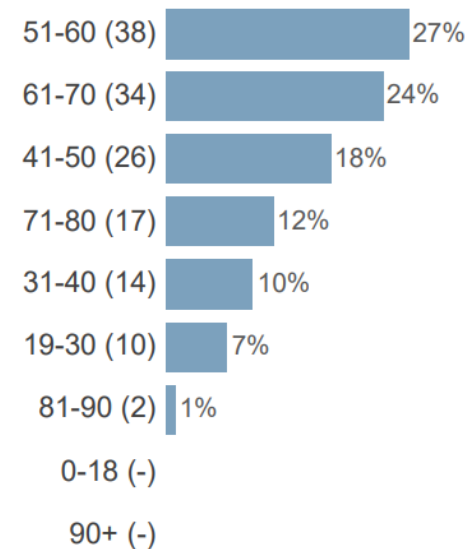
Cyfranogwyr a Demograffig

Yn gyfan gwbl, cwblhawyd yr arolwg gan 146 o ymatebwyr. Tra bod nifer wedi ateb pob cwestiwn, mae'n bwysig nodi bod yr holl gwestiynau yn ddewisol, felly, cafodd rhai eu hateb yn fwy na rhai eraill. Er mwyn sicrhau bod y data'n cael ei arddangos yn gywir, mae nifer y cyfranogwyr a atebodd y cwestiynau a drafodwyd yn cael ei arddangos ym mhob ffigur, ynghyd â'r canrannau.

Darparodd cyfanswm o 141 o gyfranogwyr eu hoedran, gyda'r nifer uchaf o gyfranogwyr yn y categori 51-60 oed. Y nifer isaf o gyfranogwyr oedd y categori oedran 81-90 oed serch hynny, er bod yr arolwg ar gael i bob oedran, nid oedd unrhyw un o dan 18 oed wedi cymryd rhan.

Mae'r ffigur isod yn rhoi trosolwg o ystodau oedran y cyfranogwyr:

Ystod oedran

Ffigur 1 Ymateb i'r Arolwg: Ystod oedran cyfranogwr

Ward Etholiadol

Gofynnwyd hefyd i gyfranogwyr ddarparu eu codau post i nodi Ward Etholiadol, a darparwyd cyfanswm o 132 o gyfeiriadau y gellid eu nodi. Roedd y cyfeiriadau'n cwmpasu 42 o'r 51 Ward Etholiadol yn Sir Gaerfyrddin a dwy yn Sir Benfro. Y Ward Etholiadol gyda'r gyfradd gyfranogi uchaf oedd Llanymddyfri (16), ac yna Bigyn (12) a Gogledd a De Tref Caerfyrddin (8).

Mae'r tabl canlynol yn rhoi trosolwg o'r ardaloedd (fesul Ward Etholiadol) a nifer y cyfranogwyr o bob un:

Ward Etholiadol	Nifer y Cyfranogwyr
Abergwili	2
Rhydaman	1
Y Betws	1
Bigyn	12
Porth Tywyn	4
Gogledd a De Tref Caerfyrddin	8
Cenarth a Llangeler	4
Cil-y-cwm	3
Crymych a Mynachlog-ddu*	1
Cwarter Bach	4
Elli	1
Garnant	2
Glan-y-môr	4
Glyn	1
Gors-las	1
Hendy	1
Hengoed	6
Cydweli a Llanismel	4
Talacharn	4
Llanboidy	4
Llanddarog	1
Llanymddyfri	16
Llanegwad	1
Llanfihangel Aberbythych	3
Llanfihangel-ar-arth	1
Llangadog	1
Llangennech	3
Llangyndeyrn	4
Llan-non	3
Llandybïe	1
Llanybydder	2
Lliedi	2
Llwynhendy	1
Maenordeilo a Salem	2
Arberth*	1
Pen-bre	5
Pen-y-groes	1
Saron	3
Sanclêr a Llansteffan	6
Cwm Lliedi	1
Tre-lech	2
Trimsaran	1
Tyisha	1
Hendy-gwyn ar Daf	2
Cyfanswm	132

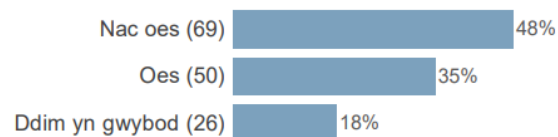
*Ward Etholiadol Sir Benfro

Tabl 7 - Ymateb i'r Arolwg: Cyfranogwyr Fesul Ward Etholiadol. Ni chafwyd unrhyw ymatebion gan bobl o Wardiau Etholiadol Bynea, Gorllewin Tref Caerfyrddin, Cynwyl Elfed, Dafen a Felin-foel, Glanamau, Llandeilo, Llangynnwr, Pontyberem a Thŷ-croes yn Sir Gaerfyr

Darpariaeth

Yn gyntaf, gofynnwyd i'r cyfranogwyr a oedd unrhyw gyfleoedd ar gyfer rhandiroedd neu dyfu cymunedol yn eu tref neu bentref lleol. Nododd 48% o'r cyfranogwyr nad oedd cyfleoedd rhandir na thyfu cymunedol yn eu tref neu bentref lleol, a hefyd nid oedd 18% arall yn gwybod a oedd yna gyfleoedd ai peidio.

A oes unrhyw gyfleoedd rhandiroedd neu dyfu cymunedol yn eich tref neu bentref

Ffigur 2 Ymateb i'r Arolwg: A oes unrhyw gyfleoedd rhandiroedd neu dyfu cymunedol yn eich tref neu bentref lleol?

Gofynnwyd wedyn i'r rhai a atebodd 'oes' restru safleoedd rhandir a thyfu cymunedol yr oeddent yn ymwybodol ohonynt. Ysgrifennodd dros ddeugain o gyfranogwyr yn y blwch testun rhydd, gan restru 28 o leodd unigol. Roedd y mannau a restrwyd yn cynnwys rhandiroedd (14), mannau tyfu cymunedol (12) a mannau tyfu mewn ysgolion (2). Cafwyd

sylwadau ychwanegol hefyd a oedd naill ai heb roi digon o fanylion i ddod o hyd i'r man dan sylw neu nad oeddent yn ymwneud â man tyfu gweithredol penodol.

Mae'r tabl canlynol yn rhoi dadansoddiad o'r cwestiwn fesul Ward Etholiadol:

Ward Etholiadol	Oes	Nac oes	Dwi ddim yn gwybod
Abergwili	1	1	
Rhydaman		1	
Y Betws	1		
Bigyn	7	2	3
Porth Tywyn	2	2	
Gogledd a De Tref Caerfyrddin	7		2
Cenarth a Llangeler	1	3	
Cil-y-cwm		3	
Crymych a Mynachlog-ddu*			1
Cwarter Bach		4	
Elli	1		
Garnant		2	
Glan-y-môr	4		
Glyn			1
Gors-las		1	
Hendy		1	
Hengoed	2	2	2
Cydweli a Llanismel	3	1	
Talacharn	1	3	
Llanboidy	2		2
Llanddarog		1	
Llanymddyfri		10	6
Llanegwad		1	
Llanfihangel Aberbythych	1	2	
Llanfihangel-ar-arth			1
Llangadog			1
Llangennech	1	2	
Llangyndeyrn		3	1
Llan-non	2	1	
Llandybïe			1
Llanybydder		2	
Lliedi	1	1	
Llwynhendy			1
Maenordeilo a Salem	2		
Arberth*			1
Pen-bre	4		1
Pen-y-groes		1	
Saron		2	1
Sanclêr a Llansteffan	1	5	
Cwm Lliedi		1	
Tre-lech	1	1	
Trimsaran	1		
Tyisha	1		
Hendy-gwyn ar Daf		1	1

*Ward Etholiadol Sir Benfro

Tabl 8 Ymateb i'r Arolwg: A oes unrhyw gyfleoedd rhandiroedd neu dyfu cymunedol yn eich tref neu bentref lleol?

Diddordeb

Edrychodd yr arolwg hefyd ar y diddordeb a'r galw am fannau tyfu yn ogystal â'r mathau o leoedd y gallai cyfranogwyr ddymuno gweld mwy ohonynt yn lleol ac ar draws y sir. Yn gyntaf, gofynnwyd i'r cyfranogwyr a hoffent weld mwy o gyfleoedd i dyfu yn eu tref neu bentref lleol, nododd 93% o'r cyfranogwyr y byddent yn hoffi gweld mwy o leoedd yn eu tref neu bentref, gyda 4% ychwanegol yn nodi eu bod yn ansicr.

Hoffech chi weld mwy o gyfleoedd tyfu yn eich tref neu bentref lleol?

Ffigur 3 Ymateb i'r Arolwg: Hoffech chi weld mwy o gyfleoedd tyfu yn eich tref neu bentref lleol?

Mae'r tabl canlynol yn rhoi dadansoddiad o farn cyfranogwyr fesul Ward Etholiadol:

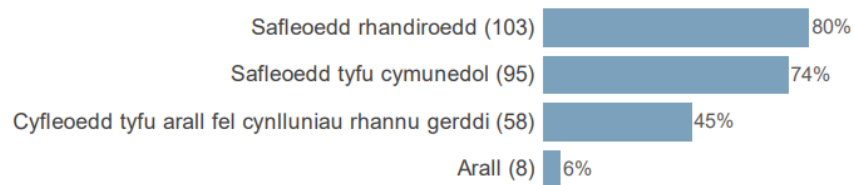
Ward Etholiadol	Hoffwn	Na	Dwi ddim yn gwybod
Abergwili	2		
Rhydaman	1		
Y Betws	1		
Bigyn	12		
Porth Tywyn	4		
Gogledd a De Tref Caerfyrddin	7		1
Cenarth a Llangeler	4		
Cil-y-cwm	3		
Crymych a Mynachlog-ddu*	1		
Cwarter Bach	4		
Elli	1		
Garnant	2		
Glan-y-môr	4		
Glyn	1		
Gors-las	1		
Hendy	1		
Hengoed	6		
Cydweli a Llanismel	4		
Talacharn	4		
Llanboidy	4		
Llanddarog	1		
Llanymddyfri	12	3	1
Llanegwad	1		
Llanfihangel Aberbythych	3		
Llanfihangel-ar-arth	1		
Llangadog	1		
Llangennech	3		
Llangyndeyrn	4		
Llan-non	2	1	
Llandybie	1		
Llanybydder	2		
Lliedi	1		1
Llwynhendy	1		
Maenordeilo a Salem	2		
Arberth*	1		
Pen-bre	4		1
Pen-y-groes	1		
Saron	3		
Sanclêr a Llansteffan	5	1	
Cwm Lliedi	1		
Tre-lech	2		
Trimsaran	1		
Tyisha	1		
Hendy-gwyn ar Daf	1		1

*Ward Etholiadol Sir Benfro

Tabl 9 Ymateb i'r Arolwg: Diddordeb mewn mwy o gyfleoedd fesul Ward Etholiadol

Gofynnwyd i'r rhai a atebodd 'oes' i'r cwestiwn am 'ragor o fannau tyfu' pa fath o fannau yr hoffent weld cynnydd ynddynt. Yr oedd gan y mwyafrif ddiddordeb mewn safleoedd rhandir a thyfu cymunedol; fodd bynnag, dywedodd 45% y byddent yn hoffi gweld cyfleoedd tyfu eraill. Defnyddiodd 6% arall y blwch testun rhydd i awgrymu manau ychwanegol yr hoffent weld mwy ohonynt, gan gynnwys perllannau, manau tyfu ar gyfer ciniawau ysgol, a choetir.

Os ydych wedi ateb 'hoffwn', beth hoffech chi weld mwy ohono? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

Ffigur 4 Ymateb i'r Arolwg: Os ydych wedi ateb 'hoffwn', beth hoffech chi weld mwy ohono?

Mae'r tabl canlynol yn rhoi dadansoddiad o'r math o safleoedd yr oedd gan gyfranogwyr ddiddordeb ynddynt fesul Ward Etholiado:

Ward Etholiadol	Safleoedd rhandiroedd	Safleoedd tyfu cymunedol	Cyfleoedd tyfu arall fel cynlluniau rhannu gerddi
Abergwili	1	2	2
Rhydaman	1	1	
Y Betws	1	1	1
Bigyn	8	9	4
Porth Tywyn	4	3	1
Gogledd a De Tref Caerfyrddin	4	5	2
Cenarth a Llangeler	4	4	3
Cil-y-cwm	3	2	3
Crymych a Mynachlog-ddu*	1	1	1
Cwarter Bach	3	2	1
Elli	1	1	1
Garnant	2	2	2
Glan-y-môr	3	4	2
Glyn	1	1	1
Gors-las	1	1	1
Hendy	1	1	
Hengoed	5	3	2
Cydweli a Llanismel	2	2	1
Talacharn	4	3	1
Llanboidy	2	4	3
Llanddarog	1		
Llanymddyfri	11	6	4
Llanegwad	1	1	1
Llanfihangel Aberbythych	1	2	2
Llanfihangel-ar-arth	1	1	1
Llangadog	1	1	
Llangennech	3	2	
Llangyndeyrn	4	4	3
Llan-non	2	2	1
Llandybïe	1	1	1
Llanybydder	2	2	2
Lliedi	1	1	
Llwynhendy	1		
Maenordeilo a Salem	2	2	1
Arberth*			
Pen-bre	3	3	1
Pen-y-groes	1	1	
Saron	3	3	2
Sandôr a Llansteffan	3	3	2
Cwm Lliedi	1		
Tre-lech	2	2	2
Trimsaran		1	
Tyisha	1	1	1
Hendy-gwyn ar Daf	1		

*Ward Etholiadol Sir Benfro

Tabl 10 Ymateb i'r Arolwg: Pa fath o fannau hoffech chi weld mwy ohonyn nhw?

Gofynnwyd wedyn i gyfranogwyr a hoffent weld mwy o gyfleoedd i dyfu ar draws y sir. Roedd yr ymatebion yn debyg, gyda 93% yn dweud y byddent yn hoffi gweld mwy. Fodd bynnag, dywedodd 7% o gyfranogwyr nad oeddent yn gwybod a dywedodd 1% na.

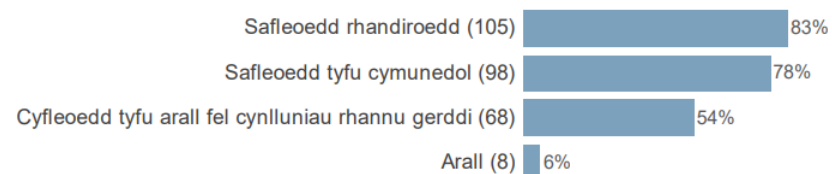
Hoffech chi weld mwy o gyfleoedd tyfu ar draws y sir?

Ffigur 5 Ymateb i'r Arolwg: Hoffech chi weld mwy o gyfleoedd tyfu ar draws y sir?

O ran y math o dyfu y byddai cyfranogwyr yn hoffi gweld mwy ohono, cynnydd mewn safleoedd rhandiroedd (83%) a safleoedd tyfu cymunedol (78%) oedd y rhai a ddewiswyd amlaf, fodd bynnag, roedd gan 54% ddiddordeb hefyd mewn cyfleoedd tyfu eraill. Defnyddiodd 6% y blwch testun rhydd i awgrymu opsiynau ychwanegol gan gynnwys perllannau, sef yr hyn y soniwyd amdano amlaf.

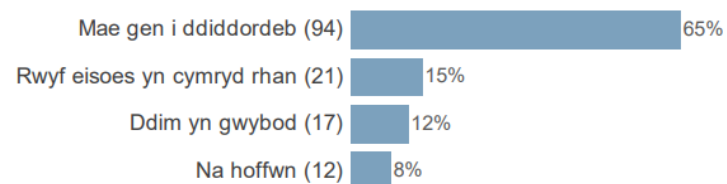
Os ydych wedi ateb 'hoffwn', beth hoffech chi weld mwy ohono? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

Ffigur 6 Ymateb i'r Arolwg: Os ydych wedi ateb 'hoffwn', beth hoffech chi weld mwy ohono?

Pan ofynnwyd iddynt a hoffent gymryd rhan mewn tyfu yn eu tref neu bentref lleol, dywedodd cyfanswm o 80% eu bod naill ai â diddordeb (65%) neu eisoes yn cymryd rhan (15%). Dywedodd 12% nad oeddent yn gwybod, a dywedodd 8% na.

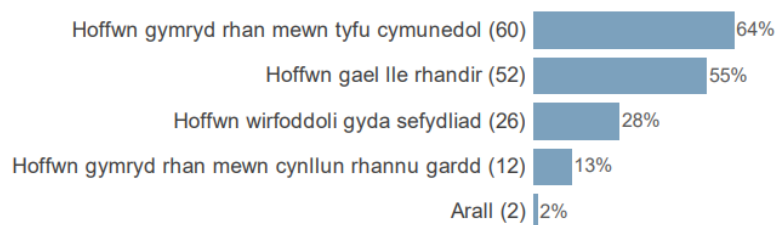
Hoffech chi gymryd rhan mewn tyfu o fewn eich tref neu bentref lleol?

Ffigur 6 Ymateb i'r Arolwg: Hoffech chi gymryd rhan mewn tyfu o fewn eich tref neu bentref lleol?

Yna gofynnwyd i'r rhai â diddordeb pa fath o fannau yr hoffent fod yn rhan ohonynt; roedd gan y mwyafrif ddiddordeb mewn tyfu cymunedol (64%) ac roedd gan 55% ddiddordeb mewn rhandiroedd. Byddai 28% yn hoffi gwirfoddoli gyda mudiad a byddai 13% yn hoffi cymryd rhan mewn cynllun rhannu gardd. Roedd y 2 sylw ychwanegol yn y blwch testun rhydd yn amlygu diddordeb mewn bod yn rhan o fannau tyfu i'r anabl ac roedd y llall eisiau helpu i sefydlu man tyfu yn seiliedig ar anghenion eu cymuned.

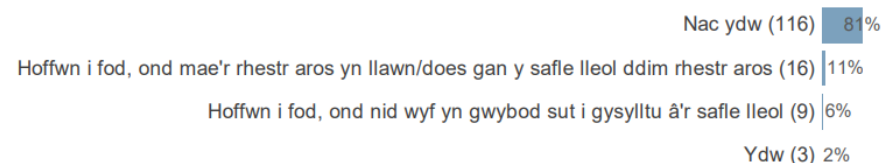
Os ydych wedi ateb 'hoffwn', pa fath o le fyddai diddordeb gennych ynddo? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

Ffigur 7 Ymateb i'r Arolwg: Pa fath o le fyddai diddordeb gennych ynddo?

Pan ofynnwyd iddynt a oeddent ar restr aros am randir, nid oedd y mwyafrif (81%), dywedodd 11% fod y rhestr aros naill ai'n llawn neu nid oedd gan eu safle lleol un a dywedodd 6% y byddent yn hoffi bod ond nad oeddent yn gwybod sut i gysylltu â'r safle. Dim ond 2% oedd ar y rhestr aros ac wedi bod ers dros 2 flynedd.

Ydych chi ar restr aros am le rhandir ar hyn o bryd?

Os ydych wedi ateb 'ydw', pa mor hir ydych chi wedi bod ar restr aros?

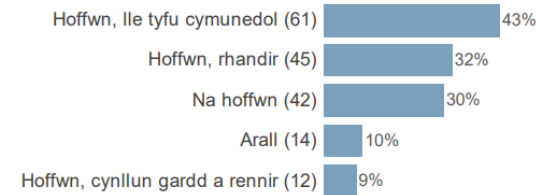

Ffigur 8 Ymateb i'r Arolwg: Data Rhestr Aros

Gofynnwyd i'r cyfranogwyr a fyddai ganddynt ddiddordeb mewn sefydlu man tyfu, dywedodd cyfanswm o 118 fod ganddynt ddiddordeb, a hynny drwy randir (32%), man tyfu cymunedol (43%), neu gynllun rhannu gardd (9%).

Hoffech chi ddechrau neu fod yn rhan o sefydlu prosiect tyfu neu randiroedd cymunedol? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

Os rhywbeth arall, rhwch wybod i ni.

I am interested in all but I don't feel that I currently have time to be involved so it would be something to think about for the future

Maybe

Already involved

I am happy to help but not set up

I head up Carmarthen Together Growing group which tries to connect people with growing opportunities

Happy to plant a few fruit trees within my village and surrounding areas.

Maybe

I strated the village allotment group and remain as Secretary

Possibly

Already involved as a Town Councilor in supporting an association.

At a future point - around 3 years or so.

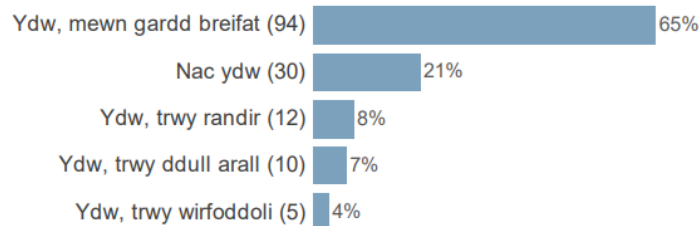
Helnu awda gweld beth w'r angen lleol a threfnu gweithgaredd os yn berthnasol

Ffigur 9 Ymateb i'r Arolwg: Hoffech chi ddechrau neu fod yn rhan o sefydlu prosiect tyfu neu randiroedd cymunedol?

Manteision

Ceisiodd yr arolwg ddeall lefel y twf sydd eisoes yn digwydd yn y sir yn ogystal â manteision canfyddedig tyfu. Mae mwyafrif y rhai a gymerodd ran yn yr arolwg (84%) eisoes yn tyfu, gyda 65% yn defnyddio gardd breifat. Mae'r ffigur canlynol yn rhoi dadansoddiad o'r mathau eraill o dyfu y mae cyfranogwyr yn eu gwneud:

Ydych chi'n tyfu eich cynnyrch eich hun naill ai trwy randir, gardd breifat, gwirfodd neu ddull arall?

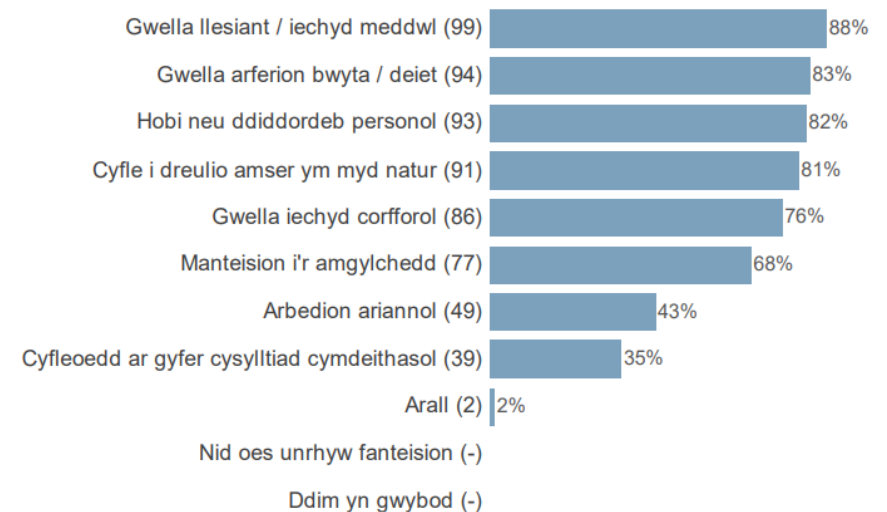
Os ydych yn cymryd rhan drwy ddull arall, gadewch i ni wybod sut.

acces to farm land for fruit growing & livestock
We have a community garden at the centre that is focussed on food production and wildlife
Patchwork Collective Scheme
Own land
I created an oasis on our pure concrete backyard. Ive grown veg fruit herbs flowers professionally in the past.
Plant pots

Ffigur 10 Ymateb i'r Arolwg: Ydych chi'n tyfu eich cynnyrch eich hun naill ai trwy randir, gardd breifat, gwirfoddoli, neu ddull arall?

Roedd y rhai a gymerodd ran mewn tyfu yn gallu mynegi eu profiad o'r manteision. Nododd y mwyafrif fwy nag un fantais, a'r rhai a nodwyd fwyaf oedd gwell llesiant/iechyd meddwl (88%) a gwell diet/arferion bwyta (83%). Mae'r ffigur canlynol yn rhoi trosolwg llawn o'r manteision canfyddedig.

Os ydych wedi ateb 'ydw', a oes unrhyw fanteision i dyfu eich bwyd eich hun? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

Os rhywbeth arall, rhowch wybod i ni.

Its fun!
Its my profession

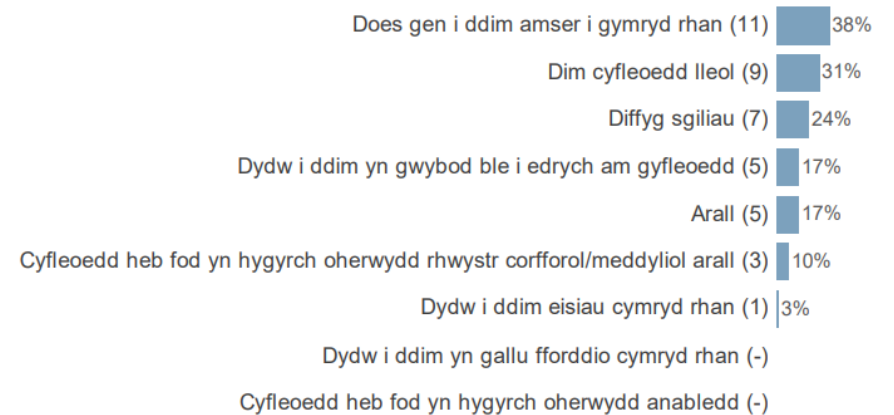
Ffigur 11 Ymateb i'r Arolwg: A oes unrhyw fanteision i dyfu eich bwyd eich hun?

Rhwystrau

Roedd yr arolwg hefyd yn ceisio nodi rhwystrau canfyddedig i gyfranogiad y gellid mynd i'r afael â hwy trwy gynlluniau tyfu yn y dyfodol a gwelliannau i fentrau presennol. Gofynnwyd i gyfranogwyr nad ydynt yn cymryd rhan mewn tyfu am y rhesymau dros beidio. Nododd y mwyafrif (38%) nad oes ganddynt amser, nododd llawer hefyd ddiffyg cyfleoedd lleol (31%) a diffyg sgiliau (24%) fel rhwystrau ychwanegol.

Mae'r ffigur canlynol yn rhoi dadansoddiad llawn o'r rhwystrau canfyddedig i gyfranogiad:

Os ydych wedi ateb 'nac ydw', a oes unrhyw reswm pam nad ydych chi'n cymryd rhan mewn tyfu? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

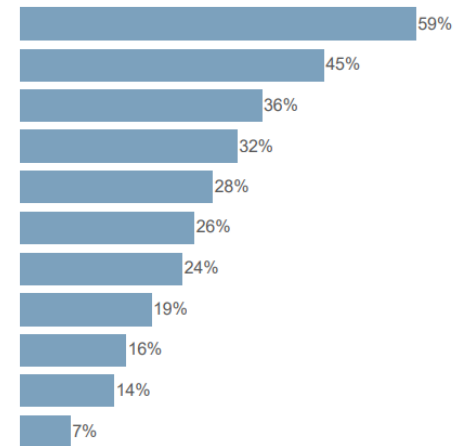

Ffigur 12 Ymateb i'r Arolwg: A oes unrhyw reswm pam nad ydych chi'n cymryd rhan mewn tyfu?

Cyfleusterau

Yn dilyn nodi'r rhwystrau, roedd yn bwysig deall y cyfleusterau sydd eu hangen i wella ymgysylltiad mewn mannau tyfu. Gofynnwyd i'r rhai a gymerodd ran yn yr arolwg pa gyfleusterau fyddai eu hangen arnynt i dyfu, a darparwyd nifer o opsiynau a blwch testun rhydd ar gyfer sylwadau ychwanegol. Mae'r ymatebion yn amlygu pwysigrwydd cyfleoedd lleol a llwybrau teithio llesol gyda 59% yn nodi bod angen cyfleoedd o fewn pellter cerdded. Pwysleisiodd nifer o bobl bwysigrwydd lleiniau â chymhorthdal neu leiniau am ddim (45%) a chyfleoedd y tu allan i oriau gwaith safonol (36%). Mae'r ffigur canlynol yn rhoi dadansoddiad llawn o'r cyfleusterau sydd eu hangen yn ogystal â'r sylwadau testun rhydd a oedd yn cynnwys yr angen am safleoedd sy'n croesawu cŵn.

Pa gyfleusterau fyddai eu hangen arnoch i gymryd rhan? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

Ffigur 13 Ymateb i'r Arolwg: Pa gyfleusterau fyddai eu hangen arnoch i gymryd rhan?

Sylwadau Ychwanegol

Ar ddiwedd yr arolwg, rhoddwyd cyfle i gyfranogwyr ddarparu unrhyw sylwadau ychwanegol a oedd yn berthnasol i'r arolwg mewn blwch testun rhydd. Dewisodd 38 o gyfranogwyr roi sylwadau, a thrafodwyd y themâu canlynol:

Nododd llawer y cyfleoedd sylweddol o fewn y sir i gyfoethogi a gwella gofod tyfu megis:

- ➔ Cydweithio ar draws sectorau
- ➔ Cysylltu mentrau busnes â thyfu lleol
- ➔ Hyfforddiant ac addysg
- ➔ Nodi tir cyhoeddus y gellid ei ddefnyddio unwaith eto
- ➔ Gwelliannau bywyd gwylt
- ➔ Cynlluniau tyfu eraill
- ➔ Mannau tyfu ar gyfer plant niwroamrywiol

O ran rhwystrau, bu cyfranogwyr yn trafod heriau canfyddedig i ymgysylltu gan gynnwys:

- ➔ Amseroedd rhestrau aros gormodol a diffyg cynnydd tuag at gynyddu gofod tyfu

- ➔ Fforddiadwyedd
- ➔ Cyfyngiadau amser
- ➔ Cyfyngiadau iechyd corfforol ac anableddau

Defnyddiodd y cyfranogwyr y blwch sylwadau rhydd i drafod cyfleusterau pellach y teimlant y byddent yn uddiol ar gyfer safleoedd tyfu megis:

- ➔ Gwelyau uwch ar gyfer tyfwyr newydd a'r rhai sy'n ei chael hi'n anodd symud
- ➔ Casglu gwastraff rheolaidd
- ➔ Dosbarthu compost i'r safle
- ➔ Bod yn agos at deithio llesol (o fewn pellter cerdded)
- ➔ Ardaloedd cymunedol â meinciau picnic
- ➔ Ardaloedd bywyd gwylt â chychod gwenyn

Nododd rhai hefyd fanteision pellach sy'n gysylltiedig â thyfu:

- ➔ Cysylltiad cymunedol
- ➔ Arbedion ariannol
- ➔ Gwella llesiant corfforol a meddyliol

Crynodeb o ganfyddiadau

I grynhoi'r arolwg rhandiroedd a thyfu cymunedol, mae canfyddiadau allweddol sy'n dangos bod diddordeb sylweddol mewn amrywiaeth o fannau tyfu ledled y sir. Mae mwyafrif helaeth y cyfranogwyr eisiau gweld cynnydd mewn rhandiroedd, mannau tyfu cymunedol a chyfleoedd tyfu eraill ar draws y sir, yn ogystal ag yn eu trefi a'u pentrefi lleol. Awgrymodd y cyfranogwyr hefyd y dylid creu perllannau cymunedol neu hyd yn oed blannu coed ffrwythau mewn ardaloedd cymunedol.

Nododd y rhai sydd eisoes yn ymwneud â thyfu, nifer o fanteision gan gynnwys gwell iechyd meddwl a llesiant, a dietau iachach sy'n cyd-fynd ag amcanion llesiant lleol a chenedlaethol. Fodd bynnag, mae yna hefyd rwystrau sylweddol sy'n atal unigolion rhag tyfu. Yn bennaf, mae hyn yn seiliedig ar ddiffyg cyfleoedd lleol, cyfyngiadau amser, a diffyg sgiliau.

O ran y cyfleusterau sydd eu hangen i gyfranogwyr gymryd rhan, nododd llawer bwysigrwydd cyfleoedd o fewn pellter cerdded, lleiniau am ddim neu leiniau â chymhorthdal, a chyfleoedd y tu allan i oriau gwaith safonol.

Bydd angen i ddyfodol mannau tyfu yn y sir ystyried y sylfaen dystiolaeth hon, wedi'i chroesgyfeirio â'r twf a nodwyd yn y Cynllun Datblygu Lleol ac asesiad mannau agored cyhoeddus er mwyn sicrhau'r budd mwyaf i'r cymunedau mwyaf difreintiedig. Bydd angen i fannau newydd hefyd fynd i'r afael â'r rhwystrau a godwyd a sicrhau bod y cyfleusterau perthnasol yn cael eu hystyried.

Rhan C: Strategaeth

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn cydnabod bod tyfu cynnyrch yn gallu bod o fantais sylweddol i unigolion, y gymuned ehangach, a'r amgylchedd. Mae'r amcanion canlynol yn amlinellu'r ymrwymiad i wneud y mwyaf o'r cyfleoedd sydd ar gael i drigolion gymryd rhan mewn tyfu. Mae'r amcanion yn seiliedig ar Ganllawiau Llywodraeth Cymru yn ogystal â'r sylfaen dystiolaeth a guradwyd gan Dîm Gwyrddu Sir Gâr sy'n cynnwys archwiliad o safleoedd rhandiroedd a gofnodwyd; archwiliad o gyfleoedd tyfu presennol i wirfoddolwyr; ac Arolwg Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol.

Mae hyn yn cyd-fynd â nodau'r Sir o dan Gynllun Llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gaerfyrddin 2023-28 a oedd yn amlinellu amcanion cynefinoedd iach a chysylltiadau cryf. Bydd gwella darpariaeth gynyddol o fewn y sir yn cefnogi'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i gyflawni'r amcanion trwy leihau milltiroedd bwyd, hwyluso cydlyniant cymunedol a chreu lleoedd. Mae'r strategaeth hefyd yn cyd-fynd â Datganiad Gweledigaeth y Cabinet 2022-2027, sy'n gwneud ymrwymiad i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd, yn ogystal â buddsoddi mewn seilwaith a'r amgylchedd i wneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau pobl.

Yr Amcan Cyffredinol

Penodi unigolion dynodedig i gefnogi cyrhaeddiad yr amcanion rhandir a thyfu cymunedol.

Yn unol â Chanllawiau Llywodraeth Cymru sy'n nodi'r canlynol:

'Dylai fod gan bob awdurdod lleol aelod o staff sy'n gyfrifol am rhandiroedd a dylent hefyd fod yn rhan o bortffolio aelod cabinet etholedig. Dylai manylion cyswllt y ddau berson hyn fod ar y dudalen we.'

1. Penodi Cydlynnydd Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol dynodedig yn fewnol a fydd yn goruchwyllo'r gwaith o gyflawni'r amcanion isod.
2. Sicrhau bod rhandiroedd a thyfu cymunedol yn cael eu hychwanegu at bortffolio'r Aelod Cabinet perthnasol i gydweithio â chymunedau â diddordeb, rhanddeiliaid a'r awdurdod lleol.

Amcan Un

Ymgorffori dull partneriaeth sy'n anelu at gynyddu darpariaeth o fewn y Sir, yn unol ag angen.

1. Gweithio ar y cyd â sefydliadau perthnasol i nodi cyfleoedd i gynyddu'r ddarpariaeth o bob math o fannau tyfu cymunedol ledled y sir. Bydd hyn yn cael ei gynnal mewn modd sy'n seiliedig ar dystiolaeth ac yn blaenoriaethu'r ardaloedd hynny sydd â'r amddifadedd mwyaf yn ôl yr asesiad mannau agored a'r arolwg rhandiroedd a thyfu cymunedol.
2. Fel rhan o ddatblygiadau preswyl newydd, ymchwilio i'r potensial i fynnu mannau tyfu cymunedol mewn modd integredig fel rhan o bolisi cynllunio lleol.
3. Hyrwyddo'r defnydd o'r Pecyn Cymorth SGG dan arweiniad y Gymuned (2024) i gefnogi cymunedau i sefydlu a chymryd perchnogaeth o fannau tyfu.

Y sefyllfa gyfredol?

Tir Cyhoeddus ar gyfer Partneriaeth Tyfu Cymunedol

Mae'r bartneriaeth, sy'n cynnwys nifer o sefydliadau'r sector cyhoeddus a'r trydydd sector, wedi ymrwymo i wella'r ddarpariaeth o ofod sy'n tyfu a chefnogi amcanion y strategaeth hon.

Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig

Bydd y Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig yn cael ei gyflwyno i'w fabwysiadu yn haf 2025. Bydd hyn yn cael ei ategu gan Ganllawiau Cynllunio Atodol ar gyfer integreiddio mannau agored o fewn datblygiad newydd. Bydd y Canllawiau Cynllunio Atodol yn amlinellu ac yn hyrwyddo arfer gorau ar gyfer integreiddio mannau agored a deall y gofynion. Mae gofynion o'r fath yn cynnwys y lleiafswm o le y disgwylir ei gyflenwi yn ogystal â'r mathau o ofod a allai gynnwys rhandiroedd neu ofod tyfu cymunedol. Yn ogystal, bydd y Canllawiau Cynllunio Atodol yn amlinellu'r cyfleoedd i gyflawni ymrwymïadau oddi ar y safle lle bernir ei bod yn anhyfyw i'r gofyniad gael ei fodloni o fewn y datblygiad ei hun.

Ein Hymrwymiad

Gweithio ar y cyd tuag at gynyddu'r ddarpariaeth ar draws y sir a hyrwyddo cyfleoedd i gynyddu nifer y bobl sy'n tyfu fwyaf.

Amcan Dau

Cynnal a gwella'r ddarpariaeth rhandiroedd a thyfu cymunedol presennol

1. Cefnogi mannau tyfu presennol trwy gyllid allanol i hyrwyddo hygyrchedd, gwella cynnal a chadw safleoedd, a gwneud y mwyaf o nifer y lleiniau a chyfleusterau sydd ar gael.

Y sefyllfa gyfredol?

Grant Cymorth Rhandiroedd Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn darparu'r Gronfa Cymorth Rhandiroedd i Gyngor Sir Caerfyrddin er mwyn gwella mynediad a chynyddu nifer y lleiniau rhandir sydd ar gael. Rhwng 2021-2024, dyfarnwyd a darparwyd cyfanswm o £99,224 drwy gynllun grantiau bach i naw safle rhandir. Mae'r gwaith a gyflawnir o dan y cyllid yn cynnwys:

➔ Gwelliannau hygyrchedd

➔ Prynu offer

➔ Cynnal a chadw cyffredinol

➔ Gwelliannau draenio

➔ Mwy o lefydd parcio

➔ Defnyddio lleiniau segur unwaith eto

Mae cyllid 2024-25 o £34,300 wedi'i ddyrannu i bedwar safle i gyflawni rhaglen debyg o waith yn ogystal â datblygu safle rhandiroedd 10 llain newydd yn Nhrimsaran.

Lleoedd Lleol ar gyfer Natur

Mae Lleoedd Lleol ar gyfer Natur yn gynllun a gyllidir gan Lywodraeth Cymru sy'n ceisio darparu "natur ar garreg y drws" lle mae pobl yn byw, gweithio a defnyddio gwasanaethau cyhoeddus. Mae [Lleoedd Lleol ar gyfer Natur, Sir Gaerfyrddin](#) yn cyflwyno amrywiaeth o brosiectau i adfer a gwella gwerth naturiol tir cyhoeddus mewn ffordd a fydd o fudd i fywyd gwylt a phobl. Rydym yn gweithio gydag ystod eang o bartneriaid ac yn hwyluso dulliau sy'n cael eu harwain gan gyfraniad cymuned leol, gan gynnwys mentrau tyfu bwyd.

Ein Hymrwymiad

Yn amodol ar barhad Grant Cefnogi Rhandiroedd Llywodraeth Cymru, bydd y tîm adfywio sy'n gyfrifol am ddosbarthu'r cyllid, yn parhau i'w ddefnyddio i gefnogi safleoedd rhandir newydd a phresennol ymhellach. Bydd Lleoedd Lleol ar gyfer Natur hefyd yn cefnogi prosiectau sy'n ceisio gwella bioamrywiaeth trwy gyngor, arweiniad a chymorth ariannol, lle bo'n bosibl.

Yn ogystal, pan fydd cyfleoedd ariannu pellach yn codi, bydd y timau perthnasol yn defnyddio cyllid yn rhagweithiol i gefnogi amcan y strategaeth i gynnal a gwella'r ddarpariaeth ar draws y sir.

Amcan Tri

Cadw cofnod cywir o ddarpariaeth a diddordeb o fewn y sir.

1. Fel rhan o Asesiad Seilwaith Gwyrdd a Glas, cynnal archwiliad rheolaidd o'r holl fannau tyfu cymunedol yn y sir.
2. Cadw cofnod cywir o fanylion y safle ar Wefan y Cyngor.
3. Cynnal ail Arolwg Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol tua diwedd y cyfnod cyflawni i nodi cynnydd yr Awdurdod Lleol tuag at gyflawni'r amcanion a llywio'r gwaith o greu'r ail Strategaeth Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol.
4. Yn unol â Chanllawiau Llywodraeth Cymru ac mewn ymdrech i fonitro'r galw yn fwy effeithlon, defnyddio proses ar-lein i unigolion gofrestru diddordeb mewn safleoedd rhandiroedd presennol yn ogystal â mewn ardaloedd nad oes ganddynt safle wedi'i gofnodi. Cyhoeddi'r ffigurau ar wefan y cyngor ac adolygu'r cynnydd a wnaed tuag at fodloni'r galw yn rheolaidd.

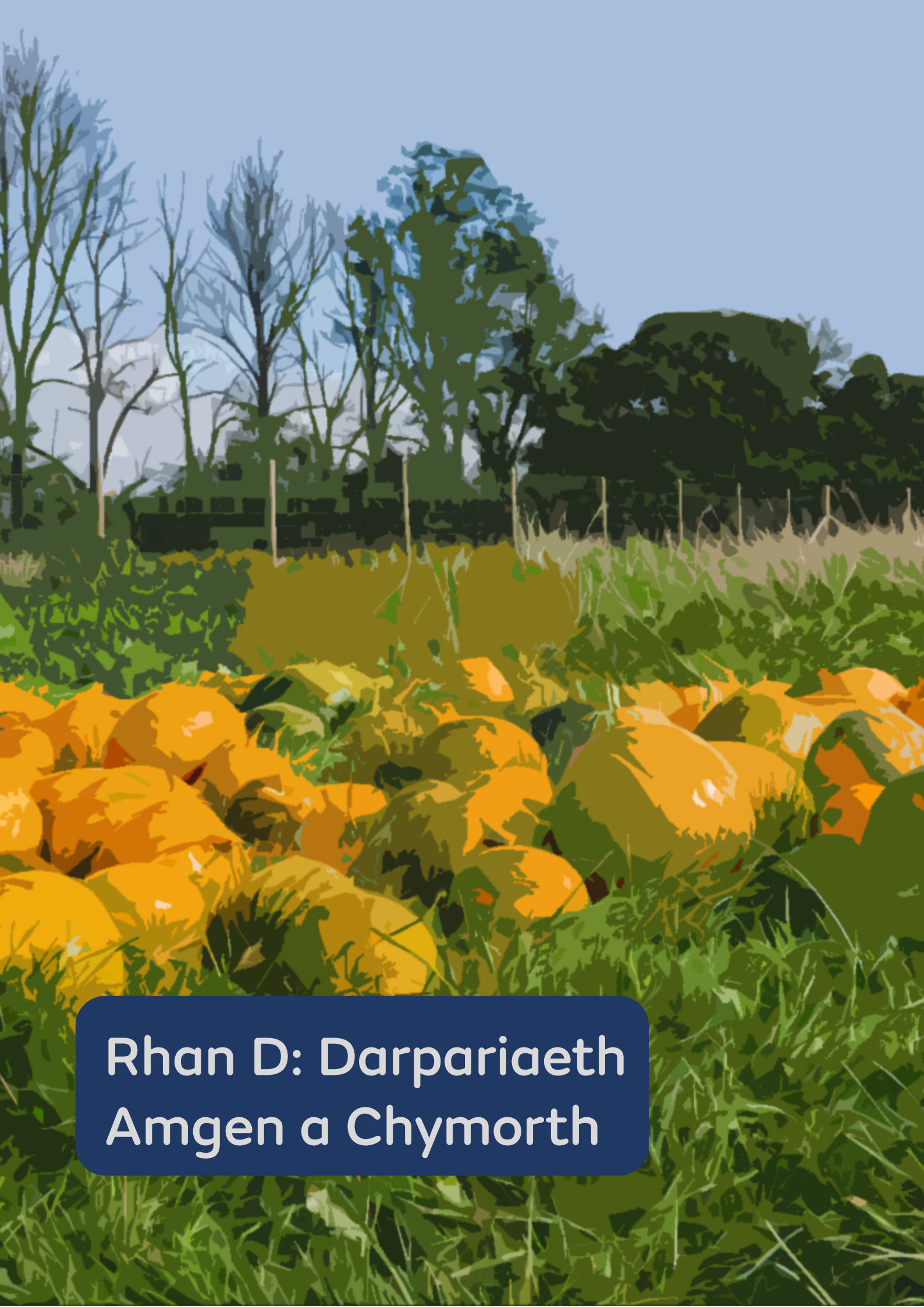
Y sefyllfa gyfredol?

Trwy'r Gronfa Ffyniant Gyffredin, cynhaliodd Gwyrddu Sir Gâr archwiliad o fannau tyfu cymunedol yn 2024. Roedd yr archwiliad yn cynnwys ffigurau rhestrau aros, cyfleusterau, manylion cyswllt a nifer y bobl oedd yn defnyddio'r safleoedd. Defnyddiwyd y wybodaeth berthnasol i ddiweddarau'r wefan a sicrhau bod yr holl wybodaeth ar gael i'r cyhoedd.

Ein Hymrwymiad

Rydym wedi ymrwymo i adolygu ac archwilio safleoedd a gofnodwyd yn rheolaidd i fonitro a hyrwyddo cyfleoedd tyfu i drigolion.

Cyfrifoldeb y Cydlynnydd Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol fydd yr ail arolwg Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol, ac mae'n debygol o gael ei gynnal o fewn pum mlynedd i gyhoeddi'r strategaeth hon. Bydd y Strategaeth Rhandiroedd yn cael ei llunio gan dynnu ar ganfyddiadau'r arolwg a'r archwiliadau blynyddol.

Rhan D: Darpariaeth
Amgen a Chymorth

Cyngor & Chymorth

Mae nifer o sefydliadau cymorth ac adnoddau a all ddarparu gwybodaeth ychwanegol i ddeiliaid rhandiroedd, grwpiau tyfu cymunedol a thyfwyr unigol:

Gwybodaeth i Ddeiliaid Rhandiroedd a Chymdeithasau	
Gwefan Allotment and Gardens	www.allotment-garden.org
Y Gymdeithas Rhandiroedd Genedlaethol	www.nsalg.org.uk
Llywodraeth Cymru	https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-03/rhandiroedd-thyfu-cymunedol-canllawiau-dyfwyr-grwpiau-tyfu.pdf
Gwybodaeth ar gyfer Grwpiau Tyfu Cymunedol	
Rhwydwaith Bwyd Sir Gâr	Rhwydwaith Bwyd - CGGSC ~ CAVS
Community Gardening	https://www.community-gardening.org/
Y Gwasanaeth Cyngori ar Dir Cymunedol, CLAS Cymru	www.communitylandadvice.org.uk/cy
Garden Organic	www.gardenorganic.org.uk
Gardeners World	https://www.gardenersworld.com/
Groundwork Cymru	www.groundworkwales.org.uk
Bwyd Bendigedig	https://www.incredibleedible.org.uk/
Cadwch Gymru'n Daclus	https://keepwalestidy.cymru/cy/
Ysgrifenyddiaeth Rhywogaethau Anfrodorol	https://www.nonnativespecies.org/
Permaculture Association	www.permaculture.org.uk
Y Gymdeithas Arddwriaethol Frenhinol	www.rhs.org.uk
Sensory Trust	https://www.sensorytrust.org.uk/
Ffermydd a Gerddi Cymdeithasol	www.farmgarden.org.uk
Pecyn Adnoddau Tyfu Cymunedol Ffermydd a Gerddi Cymdeithasol	www.farmgarden.org.uk/resources/communitygrowing-resource-pack-wales
Cymdeithas y Pridd	www.soilassociation.org
Y Gymdeithas Rhandiroedd Genedlaethol	www.nsalg.org.uk
Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru	https://garddfotaneg.cymru/ein-gwaith/ymchwil/diogelu-peillwyr/
Coed Cadw	https://www.woodlandtrust.org.uk/plant-trees/advice/choose/

Tabl naw: Adnoddau Cyngor a Chymor

Cyfleoedd Tyfu Amgen

Ar gyfer unigolion neu grwpiau nad oes ganddynt fynediad at randir neu ddarpariaethau tyfu cymunedol, mae opsiynau eraill ar gael hefyd:

Bwyd Bendigedig Sir Gaerfyrddin

Mae cynlluniau Bwyd Bendigedig ar waith ledled Cymru sy'n plannu ffrwythau a llysiau mewn mannau cyhoeddus lle mae nifer uchel o ymwelwyr fel blychau plannu blodau mewn trefi ac ar hyd llwybrau troed.

I gael rhagor o wybodaeth am y cyfleoedd yn Sir Gaerfyrddin, ewch i [dudalen Facebook y mudiad Bwyd Bendigedig Sir Gaerfyrddin](#)

Cyfleoedd Tyfu a Gwirfoddoli

Ym mis Mawrth 2024, lluniodd CSC restr o dros ddeugain o gyfleoedd gwirfoddoli ar gyfer tyfu cymunedol i drigolion Sir Gaerfyrddin gan ddefnyddio nifer o chwiliadau ar-lein. Er nad yw'r rhestr yn gynhwysfawr, mae'n rhoi amlinelliad o'r cyfleoedd tyfu i wirfoddolwyr sydd ar gael yn y sir. Ewch i'r [dudalen Cyfleoedd Gwirfoddoli ar gyfer Tyfu Cymunedol](#) i weld y cyfleoedd a gofnodwyd, neu ewch i'r gwefannau canlynol i weld y swyddi gwag a'r cyfleoedd presennol:

- ➔ [Cartref - CGGSC ~ CAVS](#)
- ➔ [Cysylltu Sir Gâr - Dod o hyd i wybodaeth a chymorth yn Sir Gaerfyrddin](#)
- ➔ [Croeso - Gwirfoddoli Cymru \(volunteering-wales.net\)](#)
- ➔ [infoengine: Dod o hyd i wasanaethau yn eich cymuned](#)
- ➔ [Ffermydd a Gerddi Cymdeithasol | \(farmgarden.org.uk\)](#)
- ➔ [Mentrau Cymdeithasol yn Sir Gaerfyrddin \(llyw.cymru\)](#)
- ➔ Elusennau lleol, mentrau cymdeithasol a sefydliadau trydydd sector eraill
- ➔ Cyngorau Tref a Chymuned Leol

Cynlluniau rhannu gerddi

Mae cynlluniau rhannu gerddi yn ffordd wych o baru darpar dyfwyr â'r rhai sydd â thir ar gael. Mae'r cynlluniau'n annog cysylltiad cymdeithasol, cydlyniant cymunedol ac yn helpu i ateb y galw mewn ardaloedd lle mae llai o ddarpariaeth o safleoedd rhandiroedd ffurfiol. Mae cynlluniau o'r fath wedi bod yn llwyddiannus mewn nifer o siroedd, un enghraifft yw [Conwy](#).

Adnoddau Ychwanegol

Mae nifer o adnoddau ychwanegol a chyfleoedd ariannu ar gael i unigolion a grwpiau sy'n ceisio sefydlu eu menter tyfu cymunedol neu randiroedd eu hunain:

Adnoddau amgen	
Busnes Cymru	https://businesswales.gov.wales/cy
Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016	https://wcva.cymru/cy/deddf-yr-amgylchedd-cymru/
Strategaeth Rhywogaethau Estron Goresgynnol	https://www.llyw.cymru/chwyn-a-rhywogaethau-estron-goresgynnol
Cynllun Gweithredu Cymru ar gyfer Pryfed Peillio	https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-04/cynllun-gweithredu-ar-gyfer-pryfed-peillio.pdf
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015	https://www.futuregenerations.wales/cy/about-us/future-generations-act/
Cyfleoedd Cyllido	
Y Gronfa Loteri Fawr	www.biglotteryfund.org.uk
Biwro Cymunedol Sir Gaerfyrddin	https://www.sirgar.llyw.cymru/cartref/gwasanaethaur-cyngor/gwybodaeth-gymunedol/grantiau-cymunedol/
Cronfa Gymunedol Sir Gaerfyrddin	https://www.sirgar.llyw.cymru/cartref/gwasanaethaur-cyngor/gwybodaeth-gymunedol/grantiau-cymunedol/
Sefydliad Cymunedol Cymru	https://communityfoundationwales.org.uk/cy/grantiau/
Cronfa Perchnogaeth Gymunedol	Cronfa Perchnogaeth Gymunedol - Rownd 2: Prosiectws (ddim yn cael ei ddefnyddio) - GOV.UK (www.gov.uk)
Ariannu Cymru	https://funding.cymru/cy/
Grantiau Cymunedol Tesco	tescostrongerstarts.org.uk
Canolfan Cydweithredol Cymru	www.wales.coop
Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru	https://wcva.cymru/cy/hafan/

Tabl deg: Adnoddau Ychwanegol

Atodiadau

Atodiad A: Arolwg Rhandiroedd a Mannau Tyfu Cymunedol

Arolwg Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol

Mae rhandiroedd a mannau tyfu cymunedol yn cynnig lluo o fanteision i gyfranogwyr ac yn cyd-fynd ag agenda'r Awdurdod Lleol i gefnogi iechyd a llesiant y boblogaeth leol, gwella gwaith creu lleoedd, cydlyniant cymdeithasol a hybu ffyrdd iachach o fyw.

Wedi'i ariannu ar y cyd gan Gronfa Ffyniant Gyffredin Llywodraeth y DU a Chyngor Sir Caerfyrddin, mae preswylwyr Sir Gaerfyrddin yn cael eu gwahodd i gymryd rhan mewn Arolwg Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol ar-lein. Bydd hyn yn helpu'r Awdurdod Lleol i ddeall yn well y diddordeb a'r angen am fannau o'r fath ar draws y sir.

Q1 **Nodwch eich manylion:**

Cyfeiriad

Côd Post

Q2 Ystod oedran

- ☐ 0-18
- ☐ 19-30
- ☐ 31-40
- ☐ 41-50
- ☐ 51-60
- ☐ 61-70
- ☐ 71-80
- ☐ 81-90
- ☐ 90+

Cyfleoedd Rhandiroedd neu Dyfu Cymunedol

Q3 A oes unrhyw gyfleoedd rhandiroedd neu dyfu cymunedol yn eich tref neu bentref lleol?

- ☐ Oes
- ☐ Nac oes
- ☐ Ddim yn gwybod

Q4 Os ydych wedi ateb 'oes,' rhestrwch unrhyw fannau rydych chi'n ymwybodol ohonynt:

Q5 Hoffech chi weld mwy o gyfleoedd tyfu yn eich tref neu bentref lleol?

- ☐ Hoffwn
- ☐ Na hoffwn
- ☐ Ddim yn gwybod

Q6 Os ydych wedi ateb 'hoffwn', beth hoffech chi weld mwy ohono? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

- ☐ Safleoedd rhandiroedd
- ☐ Safleoedd tyfu cymunedol
- ☐ Cyfleoedd tyfu arall fel cynlluniau rhannu gerddi
- ☐ Arall

Q7 Os rhywbeth arall, rhowch wybod i ni.

Q8 Hoffech chi weld mwy o gyfleoedd tyfu ar draws y sir?

- ☐ Hoffwn
- ☐ Na hoffwn
- ☐ Ddim yn gwybod

Q9 Os ydych wedi ateb 'hoffwn', beth hoffech chi weld mwy ohono? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

- ☐ Safleoedd rhandiroedd
- ☐ Safleoedd tyfu cymunedol
- ☐ Cyfleoedd tyfu arall fel cynlluniau rhannu gerddi
- ☐ Arall

Q10 Os rhywbeth arall, rhowch wybod i ni.

Diddordeb mewn cymryd rhan mewn cynlluniau tyfu

Q11 Hoffech chi gymryd rhan mewn tyfu o fewn eich tref neu bentref lleol?

- ☐ Rwyf elsoes yn cymryd rhan
- ☐ Mae gen i ddiddordeb
- ☐ Na hoffwn
- ☐ Ddim yn gwybod

Q12 Os ydych wedi ateb 'hoffwn', pa fath o le fyddai diddordeb gennych ynddo? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

- ☐ Hoffwn gael lle rhandir
- ☐ Hoffwn gymryd rhan mewn tyfu cymunedol
- ☐ Hoffwn wirfoddoli gyda sefydliad
- ☐ Hoffwn gymryd rhan mewn cynllun rhannu gardd
- ☐ Arall

Q13 Os rhywbeth arall, rhowch wybod i ni.

Q14 **Os ydych wedi ateb 'na hoffwn', pam nad oes gennych ddiddordeb mewn cymryd rhan? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)**

- ☐ Dim diddordeb
- ☐ Amser
- ☐ Adnoddau Ariannol
- ☐ Hygyrchedd (er enghraifft, nid yw safleoedd yn darparu ar gyfer angen hygyrchedd neu anabledd)
- ☐ Argaeledd
- ☐ Arall

Q15 **Os rhywbeth arall, rhowch wybod i ni.**

Q16 **Pa gyfleusterau fyddai eu hangen arnoch i gymryd rhan? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)**

- ☐ Cysylltiadau trafnidiaeth gyhoeddus
- ☐ Cysylltiadau â llwybrau teithio llesol (fel beicio)
- ☐ Cyfleoedd o fewn pellter cerdded
- ☐ Lle hygyrch (er enghraifft, gwelyau wedi'u codi neu leiniau hygyrch i gadeiriau olwyn)
- ☐ Cyfleoedd y tu allan i oriau gwaith arferol
- ☐ Ffioedd llain am ddim neu â chymhorthdal
- ☐ Tyfu dan oruchwyliaeth neu hyfforddiant
- ☐ Cyfleusterau parcio
- ☐ Cyfleusterau hylendid personol
- ☐ Safleoedd sy'n addas i blant
- ☐ Arall

Q17 **Os rhywbeth arall, rhowch wybod i ni.**

Q18 **Ydych chi'n tyfu eich cynnyrch eich hun naill ai trwy randir, gardd breifat, gwirfoddoli, neu ddull arall?**

- ☐ Ydw, trwy randir
- ☐ Ydw, mewn gardd breifat
- ☐ Ydw, trwy wirfoddoli
- ☐ Ydw, trwy ddull arall
- ☐ Nac ydw

Q19 **Os ydych yn cymryd rhan drwy ddull arall, gadewch i ni wybod sut.**

Q20 Os ydych wedi ateb 'ydw', a oes unrhyw fanteision i dyfu eich bwyd eich hun?
(dewiswch bob un sy'n berthnasol)

- ☐ Gwella llesiant / iechyd meddwl
- ☐ Gwella iechyd corfforol
- ☐ Gwella arferion bwyta / deiet
- ☐ Cyfleoedd ar gyfer cysylltiad cymdeithasol
- ☐ Hobi neu ddiddordeb personol
- ☐ Cyfle i dreulio amser ym myd natur
- ☐ Arbedion ariannol
- ☐ Mantelion i'r amgylchedd
- ☐ Nid oes unrhyw fanteision
- ☐ Ddim yn gwybod
- ☐ Arall

Q21 Os rhywbeth arall, rhowch wybod i ni.

Q22 Os ydych wedi ateb 'nac ydw', a oes unrhyw reswm pam nad ydych chi'n cymryd rhan
mewn tyfu? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

- ☐ Dim cyfleoedd lleol
- ☐ Dydw i ddim yn gwybod ble i edrych am gyfleoedd
- ☐ Dydw i ddim eisiau cymryd rhan
- ☐ Dydw i ddim yn gallu fforddio cymryd rhan
- ☐ Does gen i ddim amser i gymryd rhan
- ☐ Cyfleoedd heb fod yn hygyrch oherwydd anabled
- ☐ Cyfleoedd heb fod yn hygyrch oherwydd rhwystr corfforol/meddyliol arall
- ☐ Diffyg sgiliau
- ☐ Arall

Q23 Os rhywbeth arall, rhowch wybod i ni.

Q24 Ydych chi ar restr aros am le rhandir ar hyn o bryd?

- ☐ Ydw
- ☐ Nac ydw
- ☐ Hoffwn i fod, ond mae'r rhestr aros yn llawn/does gan y safle lleol ddim rhestr aros
- ☐ Hoffwn i fod, ond nid wyf yn gwybod sut i gysylltu â'r safle lleol

Q25 Os ydych wedi ateb 'ydw', pa mor hir ydych chi wedi bod ar restr aros?

- ☐ Llai na 6 Mis
- ☐ 6 - 12 mis
- ☐ 12 - 18 mis
- ☐ 18 - 24 mis
- ☐ 2 flynedd a mwy

Q26 Os ydych wedi ateb 'ydw', pa safle(oedd) Rhandiroedd ydych chi ar y rhestr aros amdanynt?

Sefydlu prosiect Rhandiroedd neu Dyfu Cymunedol

Q27 Hoffech chi ddechrau neu fod yn rhan o sefydlu prosiect tyfu neu randiroedd cymunedol? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

- ☐ Hoffwn, rhandir
- ☐ Hoffwn, lle tyfu cymunedol
- ☐ Hoffwn, cynllun gardd a rennir
- ☐ Na hoffwn
- ☐ Arall

Q28 Os rhywbeth arall, rhowch wybod i ni.

Q29 Os ydych wedi ateb 'Hoffwn', pa gymorth fyddai ei angen arnoch er mwyn helpu i sefydlu'r prosiect? (dewiswch bob un sy'n berthnasol)

- ☐ Mentora / cyngor
- ☐ Cyfeirio at gyfleoedd ariannu
- ☐ Mynediad i dir
- ☐ Cyfarpar:
- ☐ Hyfforddiant ar sut i ddechrau grŵp cymunedol
- ☐ Arall

Q30 Os rhywbeth arall, rhowch wybod i ni.

Q31 A oes gennych dir, gardd neu gae yr hoffech ei gynnig ar gyfer cynllun cymunedol neu gynllun gardd a rennir, [gyda chytundebau diogelu priodol?

- ☐ Oes, mae gen i ardd neu dir yr hoffwn ei gynnig i un person ar gyfer tyfu bwyd
- ☐ Oes, mae gen i dir y byddai gen i ddiddordeb ei gynnig fel rhandiroedd neu ardd gymunedol
- ☐ Efallai, ond nid wyf yn gwybod digon eto
- ☐ Nac oes
- ☐ Ddim yn gwybod
- ☐ Arall

Q32 Os rhywbeth arall, rhowch wybod i ni.

Q33 Os oes gennych unrhyw sylwadau neu feddyliau ychwanegol sy'n berthnasol i'r arolwg hwn, gallwch eu nodi yn y blwch sylwadau isod:

Q34 Diolch i chi am eich ymateb.

Os hoffech gadw mewn cysylltiad â chanfyddiadau'r arolwg a'r gwaith parhaus o ran rhandiroedd a thyfu cymunedol, nodwch eich cyfeiriad e-bost: